

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

EEN NIEUW VLAAMS JURIDISCH TIJDSCHRIFT

« TIJDSCHRIFT VOOR PRIVAATRECHT »

Sedert verschillende maanden reeds was het verschijnen aangekondigd van een nieuw Vlaams juridisch tijdschrift, dat zich hoofdzakelijk zou bewegen op het gebied van het privaatrecht en waarvan het initiatief werd genomen door een groep Gentse juristen. Het werd met de meeste belangstelling tegemoet gezien en met ongeduld werd dit nieuwe blik van levenskracht der Vlaamse rechtswetenschap verwacht.

Wij zijn thans zo gelukkig het eerste nummer van het « Tijdschrift voor Privaatrecht » in handen te hebben en wij houden er aan het hier te begroeten met een enthousiast eresaluut.

Want het dient dadelijk gezegd dat het nieuwe tijdschrift aan zeer hoge eisen voldoet en dat het, vanaf zijn eerste nummer, de Vlaamse rechtswetenschap brengt op het peil van de allerbeste binnen- en buitenlandse tijdschriften.

De redactie van het « Tijdschrift voor Privaatrecht » is samengesteld uit drie Gentse geleerden, die tevens drie universiteiten vertegenwoordigen : Prof. Willy Delva, de bekende civilist der universiteit van Gent, Prof. Jacques Matthys, procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Gent en hoogleraar aan de vrije universiteit te Brussel, en Prof. Jan Ronse, de zo gewaardeerde animator van de Algemene Practische Rechtsverzameling, wiens geweldige werkkraft en reusachtige kennis ons reeds zovele vooraanstaande juridische werken hebben bezorgd. Het is Mr. Marcel Storme, een van onze beste jonge juristen, die zich nog vorig jaar zo zeer onderscheidde door zijn merkwaardig proefschrift, die de directie van het nieuwe tijdschrift zal waarnemen. Met een dergelijke staf is de toekomst van het jonge tijdschrift verzekerd. Het kon aan geen betere handen toevertrouwd worden.

In het inleidend artikel legt de redactie verantwoording af voor het door haar genomen initiatief. Wij vernemen er dat de gedachte, die geleid heeft tot de uitgave van het « Tijdschrift voor Privaatrecht » gegroeid is onder de impuls van de Algemene Practische Rechtsverzameling. Het is de bedoeling, nu in de laatste jaren de Vlaamse rechtswetenschap zo breed haar vleugels heeft uitgeslagen en nu het recht in het Nederlands gedoceerd wordt in drie volwaardige rechtsfaculteiten te Gent, te Leuven en te Brussel, aan

de beoefenaars van het privaatrecht, dat « immers de basis blijft van onze maatschappij », gelegenheid te geven, op zuiver wetenschappelijk gebied, boven de onmiddellijke behoeften van de praktijk, de problemen van dit recht te doorgronden.

Dat daartoe behoefte bestond is vanzelfsprekend en de Vlaamse rechtswereld mag er zich ten zeerste in verheugen dat de verwerkelijking van dit plan vanaf het eerste nummer zo voortreffelijk geslaagd is.

In de « verantwoording » wordt in brede lijnen uiteengezet hoe de redactie haar taak opvat. Ons rechtsleven wordt niet meer volledig beheerst door de positieve wet en de wetgever verwaarloost trouwens in deze tijd al te zeer de regeling van de privaatrechtelijke verhoudingen. Aan de ontwikkeling van de rechtspraak zal dan ook een zeer bijzondere aandacht gewijd worden alsook aan de systematisering ervan door de rechtsleer. De moderne rechtswetenschap is daarbij noodzakelijkerwijze op de rechtsvergelijkende methode aangewezen. Het levend recht in al zijn uitingen en de sociologische ondergrond ervan zullen het breed terrein vormen waarop het nieuwe tijdschrift zich zal bewegen.

Wij hebben met bijzonder genoegen vastgesteld dat de redactie de medewerking heeft kunnen bekomen van verschillende vooraanstaande Nederlandse hoogleraren. Voor het doel dat het « Tijdschrift voor Privaatrecht » nastreeft is de samenwerking van Belgische en Nederlandse juristen volstrekt onontbeerlijk.

* * *

Door het eerste nummer, dat thans verschenen is, worden de doelstellingen van het nieuwe tijdschrift reeds op schitterende wijze verwezenlijkt.

Het eerste artikel is van de hand van Prof. Mr. J. M. Polak, hoogleraar aan de Landbouwhogeschool te Wageningen, die een vergelijkende studie heeft uitgewerkt over het recht van vóórkoop van de pachter in België en Nederland en die met helle klaarte de verschillen uiteenzet van de wetgeving die op dit stuk ongeveer gelijktijdig in Nederland en in België is tot stand gekomen.

Prof. Mr. W. Delva der Gentse universiteit schreef

een uiterst gedocumenteerde studie «Over de juridische natuur van de tienjarige aansprakelijkheid van architecten en aannemers» en zet de grondgedachten uiteen waarop deze bijzondere aansprakelijkheid berust.

Van de hand van Mr. Marcel Storme vinden wij een voortreffelijk artikel over «Het bewijs ad futurum», waarin hij de vele theorieën onderzoekt die over deze bewijsmogelijkheid zijn voorgebracht geworden en de stelling verdedigt dat, al is dit bewijsmiddel in ons land door geen enkele wettekst voorzien, naar huidig Belgisch positief recht de vordering strekkende tot het verzamelen van bewijsmateriaal toelaatbaar moet geacht worden.

Daarna komt een uitvoerig en zeer volledig «Overzicht van de rechtspraak op het gebied van het vennootschapsrecht» door Prof. Jan Ronse. Hij bespreekt hierin al de gepubliceerde rechtspraak op dit gebied van 1961 tot en met 1963, met zakelijk en grondig commentaar aangaande de vermelde beslissingen. Niet-tegenstaande dit overzicht reeds 70 bladzijden beslaat vormt het nog maar een eerste deel, dat in een volgend nummer zal volledig worden. Het is duidelijk dat dergelijke overzichten van rechtspraak, die wij tot nog toe zozeer in onze Vlaamse publicaties hebben moeten ontberen, aan het nieuwe tijdschrift een belang zullen geven dat niet genoeg kan gewaardeerd worden.

Een reeks uitvoerige boekbesprekingen van de hand van vooraanstaande juristen sluit dit prachtig eerste nummer af.

* * *

Het is ook nodig dat wij hier een woord van onbeperkte lof zouden in het midden brengen voor de Wetenschappelijke uitgeverij E. Story-Sciencia PVBA., die de materiële verzorging van het tijdschrift op zich heeft genomen. Deze onderneming heeft zich in de

laatste tijd onderscheiden door de uitgave van een reeks Vlaamse wetenschappelijke werken van de allereerste kwaliteit. Zij heeft zich vooral ingespannen om de technische uitvoering van hare uitgaven op een even hoog peil te brengen als hun wetenschappelijke betekenis. Deze perfectie van inhoud en vorm heeft op zeer korte tijd aan deze firma een standing bezorgd van allereerste rang en de Heer Story dient van harte gefeliciteerd voor het hoogstaand werk dat hij verricht ten bate van onze Vlaamse cultuur.

Wij mogen ook niet nalaten te vermelden welke inspanningen er geleverd werden door de redactiesecretaris van het nieuwe tijdschrift, Mr. Jean-Pierre Quintyn, die met liefde veel ondankbaar materieel werk heeft gepresteerd. Ook hij verdient een oprecht woord van dank vanwege de Vlaamse juristen.

* * *

Vóór enkele dagen werd de publicatie van het «Tijdschrift voor Privaatrecht» officieel aangekondigd tijdens een receptie die aangeboden werd door de Uitgeverij Story, receptie waarop een keur van Vlaamse rechtsgeleerden, professoren, magistraten en advocaten aanwezig was, die zich allen ten zeerste verheugden in dit nieuwe blijk van Vlaamse geesteskracht, waarvan het jongste tijdschrift zozeer getuigt. Er werden toespraken gehouden door Mr. Marcel Storme, namens de directie, door de heer Louis Rombout, namens de Minister van Justitie, en door Dr. Grypdonk, namens de Minister voor Opvoeding en Cultuur.

De Heer Story sprak er een rede uit die wij het ons ten plicht achten hieronder mede te delen.

Wij twijfelen er niet aan dat alle Vlaamse juristen zullen willen medewerken aan het verwezenlijken van het groots plan dat door de redactie wordt nagestreefd, door zich op het nieuw tijdschrift te abonneren.

René Victor.

Rede uitgesproken door de Heer E. STORY

Wanneer een uitgever aan rechtsgeleerden, professoren en magistraten, de naïeve vraag stelt, wat Privaatrecht eigenlijk is, dan verneemt hij hoe moeilijk het valt dit terrein van het recht af te bakenen en tegelijkertijd krijgt hij een vaag vermoeden hoe reusachtig de omvang moet zijn van het rechtsgebied, ressorterend onder deze benaming.

Op dergelijke ogenblikken bekruipert hem de spijt, dat de rechtsstudies zo langdurig zijn en de jeugd zo kort, samen met het gevoel dat het rechtsleven fantastisch fascinerend moet zijn voor wie er zich eens heeft in geworpen.

Voor een uitgever, die oog heeft voor standing, en die zich voorgenomen heeft samen te werken met een Universiteit, is op dat moment reeds een innerlijke strijd overwonnen, wanneer hem voorgesteld wordt, de last te dragen van een tijdschrift voor Privaatrecht.

Hij weet inderdaad, dat hij niet alleen een zakenman is, verplicht zijn eindejaarsbalans in de ideale vormen af te sluiten, maar hij geeft er zich ook rekenschap van, dat hij materieel een verlengstuk is van het Hoger Onderwijs en een schakel tussen de denkende, schepende, ordenende en richtende geesten aan één kant, en de kennis, de onderlegdheid, de nastudie en de zelfvorming van practiserende juristen aan de andere kant.

Bij elk rechtgeaarde uitgever wint het bewustzijn van zijn sociale rol van middelaar het pleit tegen de

rechtmatige vrees voor risico's: hij voelt zich als het ware verplicht tot medewerking.

Wanneer echter een tijdschrift tot stand wordt gebracht door zovelen, die behoren tot de bloem van de rechtsgeleerdheid en de rechtspraktijk, dan wordt dit gevoel van verplichting bekrond door het bewustzijn van dankbaarheid, om het voorrecht te mogen meebouwen aan een nieuwe maatschappij op de grondslag van een zeer oude en vaste rechtstraditie.

Een uitgever, die de kans krijgt een nieuw tijdschrift uit te geven voor de rechtswetenschap en dan vooral van Privaatrecht, komt tot de vaststelling dat hij leeft in een groeiende, vernieuwende en toekomstrijke tijd. Hij verneemt van de initiatiefnemers dat het Privaatrecht de spil is waarrond het geordend leven van de maatschappij dynamisch wentelt en wellicht spiraalvormig stijgt naar een betere en een rijkere toekomst, en naar een evenwichtiger sociaal leven.

Hij hoort ook hoe anderen het Privaatrecht kenmerken als de kern van elk juridisch denken en als de groeiende oervorm van elke sociale ordening.

In die omstandigheden betreurt de uitgever dat zijn eigen kansen op die vorming verkeken zijn en dat de universitaire studiën zo veelzijdig zijn geworden en zo gespecialiseerd, en omdat zijn jeugd al te ver voorbij is om zich in dit vak nog te gaan verdiepen. Daarom draagt hij graag zijn eigen aandeel bij om de anderen

toe te laten zich op te werken tot op het niveau van hen, die de rechtsordening hebben meegemaakt na de Franse revolutie, of die de vernieuwing van de denkbeelden hebben voorbereid of, hoger opklimmend in de geschiedenis, tot de ontwikkelingsgraad van de humanisten die het Romeins leven opnieuw hebben ontdekt in de eigenaardigheid van de waarachtige republiek: het gemenebest, zoals de rechtsgeleerden van de 17e eeuw dat heetten.

Toch geeft de uitgever er zich rekenschap van, dat zijn tijd, die naar de mond van de economen zou mogen heten «een van volle expansie», niets te benijden heeft van het begin der 19e eeuw noch van het midden der 18e, noch ook van de grote 17e, noch zelfs van de 16e eeuw, doch dat de dagen van nu voor het volk van ons, de ruime beloften van de vereniging in het openbaar leven rijkelijk inlossen.

Is er plaats, in het Nederlands taalgebied, voor een tijdschrift voor Privaatrecht? Waar vinden wij de tegenhanger van dit initiatief, dat, laten wij het niet vergeten, uitgaat van een staf nederlandstalige rechtsgeleerden en magistraten in ons land? Is het geen heerlijk teken aan de hemel, dat het land van Grotius, van dezelfde taal als wij maar met 300 jaar meer cultuur dan wij, bereid is gevonden om dit tijdschrift ook boven onze staatsgrens, als een eigen expressiemiddel te aanvaarden en te verspreiden, ook omdat er aan medegewerkt wordt door eminente Nederlandse rechtsgeleerden?

Waarom zou onze tijd iets benijden van de vroegere eeuwen, toen het Nederlands in België nog niet mondig was?

Wij treden in het Europa van morgen aan met een tijdschrift voor Privaatrecht, dat openstaat voor ruime internationale medewerking en verspreiding, van één kant doordat de artikelen van buitenlandse auteurs in de oorspronkelijke taal worden gepubliceerd, en van de andere kant omdat aan het einde van elk hoofdstuk een bondige samenvatting wordt opgenomen in het Frans, het Engels en het Duits. Wij geven concrete gestalte aan het Verdrag van Rome en de equivalentie van de diploma's, met een instrument waaruit blijkt dat de Nederlandse juridische wetenschap, trouw aan haar eigen groots verleden, niet alleen in Noord-Nederland, maar ook in België een Europese standing heeft bereikt.

Hooggeachte genodigden, precies zoals de grootheid van een land niet wordt gemeten aan het aantal km², maar wel aan de scheppingskracht van zijn inwoners, evenzo kan men de betekenis van een uitgeverij niet

schatten naar de oppervlakte van haar behuizing, maar wel ingevolge de initiatieven die zij ontwikkelt.

U zult begrijpen, dat het voor de Wetensch. Uitgeverij Story-Scientia een vreugde is, maar ook een eer, een reden tot blijdschap en tot fierheid, de geboorte van dit tijdschrift te vieren in het jaar waar de wetenschap wordt gediend door basisuitgaven die in het binnen- en buitenland geprezen worden omwille van hun gelijkheid en hun positieve sociale bijdrage, uitgaven waaraan wij dan zoveel zorg besteden alsof zij moesten deel uitmaken van de grote, internationale fondsen waarmee roemrijke cultuurlanden graag uitpakken.

Daarom acht ik het mij tot plicht, en aanzie ik het als een voorrecht, de initiatiefnemers te bedanken om de kans, met het uitgeven van het T.P.R. aan onze firma geboden, zó dat wij kunnen medewerken aan de opgang van de Nederlandse geest in het Europa van 1964.

En dan besluit ik in deze dankbetuiging de hoogwaardigheidsbekleders hier aanwezig en hier vertegenwoordigd. Zij bewijzen, dat de inspanning, geleverd door de scheppende wetenschappelijke geest en door de bemiddelende uitgeverij, heel wat meer betekent dan een toevallig samentreffen. Zij bevestigen, dat elke verrijking van het instrument, waarmee het juridische, het administratieve, het sociale, het wetenschappelijke, het esthetische, het literaire, het artistieke en het pedagogische leven van ons land wordt gediend, ook een weer slag krijgt op het algemeen bestel van het Rijk.

Dit blijkt van waardering is voor een uitgever van bijzonder belang.

Meer dan elke financiële balans is voor hem van betekenis de morele uitkomst van zijn inspanningen. Indien een Universiteit niet enkel het aantal uitgegeerde diploma's telt maar nog meer rekening houdt met de aard en de graad van de wetenschappelijke bijdragen die van haar kant uit het licht hebben gezien, dan geldt voor de verlenging van deze Universiteit, meer bepaald de wetenschappelijke uitgeverij en de boekhandel, ook voor zoveel meer de naschoolse opleiding van de gegradueerden.

In dit licht is de wetenschappelijke Uitgeverij en Boekhandel Story-Scientia zich bewust van het zoveelste voorrecht, waarvan zij vandaag het debuut viert, namelijk te mogen bijdragen tot de verheffing van onze wetenschappelijke middelen en tot de verruiming van de algemene en gespecialiseerde kennis.

Voor uwe belangstelling dank ik u allen uit naam van de firma, welgemeend en zeer hartelijk.

HET FORAIN BESLAG

1. Het beslag dat ieder schuldeiser, zelfs zonder titel noch voorafgaand bevel, maar alleen met toelating van de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg en zelfs van de Vrederechter, toelaat de goederen te beslagan van zijn debiteur foraneus, dewelke goederen hij aantreft in zijn eigen woonplaats, schijnt bij een eerste oppervlakkige kennismaking, als bewarende maatregel, grotendeels uit onze courante rechtspraktijk te zijn verdwenen. Wellicht is men zijn bestaan gaan vergeten. Het snelle optreden, dikwijls buiten gewone vormen en werkuren, heeft wellicht tot zijn quasi-verdwijnen bijgedragen.

Het blijft bovendien een bewarende maatregel, bezwaarlijk geschikt om parate betaling te bezorgen. Er staan zoveel meer doeltreffende middelen ter beschikking van de naar voldoening smachtende schuldeiser.

Als bewarend optreden heeft het forain beslag echter toch zijn eigen specifiek nut.

De diepere oorzaak van deze malaise ligt m.i. in het feit dat, waar de wetgever met deze vorm van beslag een zeer expeditief en snel optreden heeft willen mogelijk maken, de vereiste procedure nog veel te omslachtig en te traag verloopt om te kunnen beantwoorden aan die omstandigheden waarvoor en waarin men het gereede gebruiken zou. Inderdaad, het forain beslag moet een middel zijn om drastisch te kunnen optreden tegen dat soort schuldenaren waarop men nooit vat krijgt. Heeft men eindelijk toch een voorwerp van eventueel beslag in het vizier, dan vereist de wet nog eerst een verzoek om toelating tot de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg. Heeft men die, dan is de vogel meestal reeds gevlogen. Onze noorderburen

hebben het wat dit betreft een ietsje beter, nl. in die plaatsen waar geen arrondissementsrechtbank zetelt, mogen zij naar de kantonrechter gaan. Bij ons kan men alleen terecht bij de vrederechter, wanneer het voorwerp onder de bevoegdheid van de vrederechter valt.

Sommigen willen aldus de leefbaarheid van deze instelling betwijfelen aan de hand van zeer dubieuze statistieken uitgaande van haar frekwentie in onze gepubliceerde rechtspraak. Er zijn inderdaad, voornamelijk sedert de eeuwwisseling, slechts enkele geschillen die aanleiding hebben gegeven tot publikatie van een vonnis. Nu weet toch iedereen hoe toevallig en willekeurig de publikatie van rechtspraak geschiedt. Zeer veel ziet nooit het daglicht. Alleen het «curiosum» vindt gaarne zijn weg naar de tijdschriften. Daarbij komt dan nog dat de hier ter zake zo belangrijke beschikkingen van de Voorzitter omzeggens nooit werden opgenomen.

Men gebruikt het forain beslag gemeenlijk nog maar alleen bij gebreke aan iedere andere mogelijkheid. Zo werd zijn toepassingsgebied, mede door een groeiend onbegrip, geleidelijk ingekrompen tot leurdere, marskramers en nomaden, circussen en dergelijke... allen mensen zonder vaste of gekende woonplaatsen, die men gereede moet vatten als men ze kan krijgen.

Met wat verbeelding is het toepassingsgebied echter zeer ver uit te breiden. Men denke aan alle transport, zo vracht als voertuig, aan alle goederen in entrepots en andere opslagplaatsen, het tegoed van bankrekeningen en dergelijke, schuldverordeningen, kunstvoorwerpen, filmkopijen en dergelijke...

De mogelijkheden zouden zeer sterk uit te breiden zijn zo de wetgever de rechtspleging er van iets wilde versoepelen, maar voor zover mijn inlichtingen en bevindingen juist zijn, werd het forain beslag in de geplande hervorming van de Code, identiek en onveranderd bewaard.

2. Terminologie.

De meeste handboeken en repertoria spreken van «forain beslag». Dit stamt van het Latijn «foraneus» = vreemdeling, «is qui foras est» (1). Verkeerdelijk wordt soms gesproken over *forensisch* beslag. Forensisch stamt van het Latijn forensis = betrekking hebbende op het forum, zo «medicina forensis» = gerechtelijke geneeskunde (2). Oudere werken spreken echter zeer dikwijls over «debitores forenses».

Als betere Nederlandse term werd «beslag tegen vreemdelingen» als de meest keurige en juiste voorgesteld door de Nederlandse Juristenvereniging (4). Het Nederlandse Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering draagt als hoofding boven de artikelen 764 en vlg. «Vreemdelingenbeslag». Wij mogen ons hierdoor echter niet laten misleiden. In Nederland is het «forain beslag» inderdaad slechts toepasselijk op vreemdelingen «niet-rijksinwoners», voorwaarde die in het Belgische recht niet wordt gesteld.

Bellefroid spreekt van «beslag tegen buitengezeten». Als tegenstelling van «ingezetene» ener gemeente, zien wij dan nog liever «niet-ingezetene» voor foraneus (5).

Bij gebrek aan beter stel ik voor gewoon verder te spreken over «forain beslag» (saisie foraine).

3. Historisch.

Ik geef de schaarse literatuur in de voetnoten. Voor-

namelijk verwijs ik naar het thesiswerk van de Nederlander, Woltring (6).

a) De primitieve eigenrichting «saisie privée», diepere oorsprong van meerdere vormen van beslag, is dat ook voor het forain beslag. «La saisie privée, une procédure extrajudiciaire, qui ne nécessite ni l'intervention du juge avant son accomplissement, ni la présence du magistrat pendant son exécution...» (7).

In het oudere Romeinse recht kon de schuldeiser zijn in gebreke blijvende schuldenaar bij lijve nemen en in slavernij wegvoeren of verkopen; hij mocht hem zelfs doden. Daarbij kon hij al diens roerend vermogen gewoonweg tot zich nemen, vermits «mobilia ossa inhaerent». Hij mocht in dit alles optreden zonder enige toestemming van welke autoriteit ook te moeten verzoeken.

Deze eigenrichting verzwakt echter in de loop der eeuwen, dit o.a. ten gevolge van een zich ter zake meer stabiliserende overheid, dewelke automatisch ingrijpen aan bemoeiing koppelt. De eerste ernstige beperkingen ontmoeten wij al dadelijk in de vroegste verordeningen van de Franse koningen. De gijsseling en het daaraan verbonden beslag mag nog slechts geschieden in tegenwoordigheid van getuigen. In 10e en 11e eeuw, tijdperk van dekadente overheid (er is niets nieuws onder de zon), herleeft de saisie privée weer in haar primitiefste vormen.

De Middeleeuwen met een geweldig versnipperd maar plaatselijk versterkt gezag, deed vele handvesten ontstaan als zovele geschreven of ongeschreven «codices». Hieruit leren wij evenwel een afkeur van alle buitengerechtelijk optreden in verband met beslag en executie. De onnoemelijke warboel van de eigenrichting wordt stilaan opgeruimd.

Vele zgn. feodale oorlogen zijn m.i. niet veel meer dan buitengerechtelijke procedure-incidenten. De lezing van de desbetreffende kronieken kan ons niets anders leren.

Verscheidene Chartes (8) vereisen bij ieder beslag een voorafgaandelijk rechterlijk verlof.

De schuldeiser die in een ander rechtsgebied dan het zijne recht diende te verkrijgen had het niet altijd gemakkelijk. Anderzijds konden de niet-burgers in zeer veel gevallen geen recht laten gelden op de persoonlijke bescherming van de meeste chartes.

Zo groeit het begrip van de stiefmoederlijke behandeling van de foraneus. Tegenover hun eigen burgers waren de schuldeisers beperkt in hun middelen van optreden, maar alle beperkingen vielen weg, wanneer de schuldenaar een foraneus was. Dit legt zich gemakkelijk uit door het feit dat men buiten zijn eigen rechtsgebied geen recht kon vinden (9).

b) In het Franse recht van de 15e eeuw tot de revolutie werd het beslag in de meeste gevallen nog maar op de goederen alleen toegelaten. De gijsseling van de schuldenaar, waar ze nog bestond, nam beschaafder vormen aan. In zeer vele gevallen was elke vorm van expeditief beslag alleen maar toegelaten tegen foranei en zelden tegen medeburgers derzelfde stad.

De wederopbloei van het handelsverkeer tussen de Franse gewesten, het groeiende marktwezen doet een grote nood ontstaan aan een uniform geregeld beslagrecht, zowel ter bescherming van de sedentaire schuldeisers tegen hun vliegende debiteuren, als ter beveiliging van dezer al te ijverige schuldeisers-burgers. Voornamelijk het rechtsverschil van mijl tot mijl bracht grote onzekerheid. De expeditieve procedure blijft bewaard, maar men mag slechts beslagen en panden «vocatis nostris servientibus»; de «sergeanten» van het gerecht

moeten erbij zijn ⁽¹⁰⁾. Een titel wordt vooralsnog niet vereist.

In de Coutume de Paris zien wij de volgende evolutie :

De ancienne Coutume (gecodificeerd onder Lod. XII in het jaar 1510) leert ons het volgende onder artikel 192 : « Par privilège usité, quiconque est bourgeois, demeurant et habitant à Paris et par an et jour y a demeuré, il peut procéder par voie d'arrest sur les biens de ses débiteurs trouvez en icelle ville, posé qu'il n'y eut obligation ni cédule ».

De Nouvelle Coutume van 1580 zegt in artikel 173, het voorgaande aanvullende : « ... et non sur autres débiteurs que forains ». In artikel 174 vinden we zelfs een regeling van bevoegdheid : « De tel arrest fait en la Ville et Faux Bourgs connaît le Prévôt de Paris et non autre » ⁽¹¹⁾.

De Coutume eiste van de schuldeiser geen enkele titel. Het getuigenis van Brodeau ⁽¹²⁾ leert ons dat uit de practijk de voorloper is ontstaan die wij nu in onze Code vinden. « Cet arrest n'exige pas que les Bourgeois de Paris obtiennent une ordonnance de Mr. le Lieutenant Civil portant permission de saisir et arrester, mais l'usage est de présenter une requête à cet effet et de saisir en conséquence de l'ordonnance. »

De saisie foraine is alzo plus minus blijven bestaan tot aan de revolutie. Deze procedure kende zelfs zulk een uitbreiding dat in 1716 in het « Châtelet » een afzonderlijke « Chambre des Forains » moest worden ingericht.

c) De Ordonnantie van Lodewijk XVI d.d. 1786 onderwerpt deze procedure aan velerlei voorwaarden en beperkingen. De lijfswang, waar hij nog bestond, werd afgeschaft. Het beslag op goederen kan nog maar gelegd worden mitsgaders deugdelijk bewijs der schuldverdering. De schuld moest ontstaan zijn in het ressort van de stadsrechter waar men zijn ordonnantie verzocht. De schuldenaar mocht eisen dat de schuldeiser vooraleer beslag te leggen een voldoende waarborgsom in handen van een overeen te komen derde zou storten. Voornamelijk het vereiste van deugdelijk bewijs der schuldverdering heeft de saisie foraine dwars gezeten. Inderdaad, zij vond voordien een brede toepassing op marskramers, herberggasten en andere, waarbij te dien tijde weinig schriftuur toepasselijk was.

Tot dan berustte deze procedure op de privilegiën die ingezetenen burgers in de meeste steden nog steeds putten uit hun oude chartes. De wet van 7 september 1790, artikel 13, heeft echter alle privilegiën afgeschaft. Daarmede viel meteen deze oude vorm van beslagrecht, waar deze steunde op de idee van gepri- vilegieerd burgerschap.

Komt dan de Code de Procedure Civile van 1806. De saisie foraine wordt tot nieuw leven geroepen, en geschikt bij de andere vormen van pandbeslag en andere bewarende maatregelen, met een keurslijf van procedureregelen die alle misbruik moeten weren, maar die tevens het practische nut en de bruikbaarheid zeer hebben aangetast.

d. In het oude Nederlandse recht ⁽¹³⁾ was het beslag tegen vreemdelingen ook bekend. Het kon er echter niet worden gelegd door de schuldeiser zelf, maar door een « bode ofte deurwaerder » ten overstaan van twee « schepenen of gezwoeren »; ook mocht het beslag slechts gelegd « nae voorgaende bevel van den Regter onder welckens Jurisdicte dat den persoon sich onthout, die men wil arresteren ofte dat de goederen gelegen zijn, die men begheert in arrest te

nemen » ⁽¹⁴⁾. Van 1811 tot 1-10-1838 gold in Nederland de code van 1806 (zie hoger).

In het Wetboek van Nederlands Burgerlijk Procesrecht van 1830 zegt artikel 666 : « Ieder schuldeischer, zelfs die geen schriftelijk bewijs in handen heeft, kan, zonder voorafgaand bevel, maar met vergunning van den voorzitter van de arrondissementsrechtbank en zelfs van den kantonregter, beslag doen leggen op de goederen van zijne schuldenaar, die in de gemeente alwaar de arrestant woont, gevonden worden, indien de schuldenaar geen bekende woonplaats heeft of een vreemdeling is. »

Het grote verschil (dat wij reeds aanwezig zien in de laatste zinsnede van vorengaand artikel) tussen het Nederlandse en het Belgische recht is verder doorgedreven door de Nederlandse wet van 10 mei 1837, artikel 19. Het oude artikel 666 wordt vervangen door artikel 764 : « Iedere schuldeiser, zelfs die geen schriftelijk bewijs in handen heeft, kan zonder voorafgaand bevel, maar met vergunning van den president der rechtbank van het arrondissement waarin zich de goederen bevinden, en zelfs van den kantonregter in plaatsen waar geen arrondissementsrechtbank zitting heeft, beslag doen leggen op de goederen van zijn schuldenaar, indien deze geen gekende woonplaats binnen het Rijk heeft. »

e) De voornaamste verschilpunten zijn dus heden ten dage tussen het Nederlandse en het Belgische systeem : in Nederland mag men alles beslagen wat men binnen de rijksgrenzen vindt; in België is de arrestant beperkt tot wat hij aantreft in zijn woon- of verblijfplaats, voor zover de schuldenaar daar niet woont of verblijft. Het volstaat dus in België dat de schuldenaar geen ingezetene weze van de woonplaats van de arrestant. In Nederland mag men alleen de goederen van niet-rijksinwoners beslagen met het vreemdelingenbeslag. Vandaar de reserves die wij hoger maakten tegen de overname van de Nederlandse benaming « vreemdelingenbeslag ». En wat de bevoegdheid betreft : in Nederland is de kantonrechter bevoegd in plaatsen waar geen arrondissementsrechtbank zitting houdt. In België is de bevoegdheidsregeling van absolute aard. De vrederechter is slechts bevoegd wanneer de oorzaak van het beslag binnen de grenzen van zijn bevoegdheid ratione materiae valt.

4. Wie kan dit beslag doen leggen ?

Ieder schuldeiser kan, zegt artikel 822 W.B.R., in de gestelde voorwaarden en omstandigheden, de goederen beslaan van zijn debiteur foraneus. Het volstaat op het eerste zicht zijn schuldeiser te zijn. Er wordt geen enkel onderscheid gemaakt tussen de vreemde (niet-Belgische, maar toch ingezetene) schuldeiser en de inlander. Dit werd destijds nochtans betwist ⁽¹⁵⁾.

De grootste beperking komt echter van het feit dat de beslagleggende schuldeiser moet wonen in de plaats waar hij de te beslagen goederen aantreft en ook daadwerkelijk wil beslagen. Hij moet er zijn werkelijke verblijfplaats hebben, zodat het niet zou volstaan moest hij er van tijd tot tijd komen, ja zelfs een pied à terre bezitten ⁽¹⁶⁾. Het beslag gelegd door een schuldeiser die in een andere gemeente woont dan die waar hij zijn beslag laat leggen, en waar hij slechts toevallig verblijft, is nietig, ja, kan zelfs aanleiding geven tot schadevergoeding ⁽¹⁷⁾.

Feitelijke woonplaats volstaat echter; domiciliëring is niet vereist. Zo kan een vreemdeling die geen toelating tot vestiging of verblijf verkreeg en die in strijd

met de wetten op de vreemdelingenpolitie toch resideerde op een bepaalde plaats, geldig een forain beslag leggen in die plaats.

Ook is niet vereist dat de schuldeiser van de oorspronkelijke onderliggende schuldvordering in de gemeente woont waar de goederen van de debiteur worden gevonden en beslagen. Het volstaat dat de tegenwoordige titularis (na cessie of successie en dgl.), ten welken titel ook hij dit vorderingsrecht verkreeg, ter plaatse verblijve ⁽¹⁸⁾. Wanneer de verschillende titularissen van een schuldvordering in verschillende plaatsen wonen, kan elk van hen optreden. Over de interpretatie van de « gemeente » hebben wij het lager, waar wij ons onderhouden over het voorwerp van het beslag.

5. *Wie is debiteur foraneus ?* ⁽¹⁹⁾

Tegen welke personen kan het forain beslag worden gelegd en doorgedreven? Het kan gelegd worden lastens iedere debiteur die niet woont of verblijft in de woon- of verblijfplaats van de schuldeiser beslaglegger. Debiteur foraneus is elke schuldenaar, welke ook zijn nationaliteit of beroep weze, die « foras » woont, d.w.z. vreemd is aan de woon- of verblijfplaats van zijn beslagleggende schuldeiser, en aldaar slechts toevallig en voorbijgaand wordt aangetroffen. Hij moet er zelfs niet worden aangetroffen. Het volstaat dat zijn goederen, voorwerp van het beslag, er worden aangetroffen. Hij kan elders wonen of verblijven, geen gekende woon- noch verblijfplaats hebben of als zwerver bekend staan of aangetroffen worden ⁽²⁰⁾.

Destijds werd wel voorghouden dat zulk een verstrekkende en veralgemeende interpretatie niet strookte met de werkelijke bedoeling van artikel 822 W.B.R. Men oordeelde het ontoelaatbaar dat iemand die zich voorstelde schuldeiser te zijn, zonder enige titel noch voorafgaand bevel, alleen maar met een formele toelating, de goederen kon beslaan van een persoon op grond van het blote feit van deze toevallige doortocht, minstens van zijn goederen, in de woonplaats van de arrestant. Diegenen die deze mening waren toegedaan, stonden voor, dat artikel 822 alleen toepassing kon vinden op personen waarvan de woonplaats onzeker was, uit hoofde van het zwerfende karakter hunner dagelijkse bezigheden, zoals leurhandelaars, ambulante kunstenaars en kunstmakers, enz., of op personen wier bedrijvigheid hen noopte gestadig van woonstede te veranderen.

Velen begrepen inderdaad « débiteur forain » helemaal verkeerd. Het Hof van Beroep te Brussel mocht een reeks controversen beslechten als volgt: « ...le mot "forain" ne veut pas dire "qui est en foire", mais bien "qui est dehors, foras"... » ⁽²¹⁾. Zekere rechtspraak sprak zich zelfs uit voor een nog strengere beperking. Zo werd gevonst dat slechts als debiteur foraneus mocht worden beschouwd « de vreemdeling, die in België noch etablissement noch goederen bezat om zijn schuldeisers als waarborg te kunnen dienen, voor wat hun mocht verschuldigd zijn » ⁽²²⁾. Een analoge evolutie deed zich voor in de Franse rechtsleer en jurisprudentie ⁽²³⁾.

De debiteur foraneus in de zin van artikel 822 W.B.R. is hij die niet woont in de plaats waar zijn schuldeiser woont en waar het beslag wordt gelegd ⁽²⁴⁾. « Débiteur forain est celui qui n'a ni domicile, ni habitation dans la commune du créancier où il ne s'est trouvé qu'accidentellement » ⁽²⁵⁾. Zo is alle forain beslag op goederen van personen die reeds een paar jaar wonen in de plaats waar wordt beslag gelegd, nietig ⁽²⁶⁾.

Omgekeerd kunnen we redeneren als volgt: aan welke vereisten moet de woonst of het verblijf van de schuldenaar in de gemeente van zijn schuldeiser voldoen om de debiteur tegen het voorliggende beslag te vrijwaren? De schuldenaar die zijn domicilie verlaat om op een andere plaats te gaan verblijven, zonder de vereiste aangifte te doen, kan niet als forain worden beschouwd ⁽²⁷⁾. De hoedanigheid van forain mag slechts worden aanvaard zo de objectieve feitelijke omstandigheden uitdrukkelijk uitwijzen dat de schuldenaar geen vast domicilie of minstens toch gewoonlijke verblijfplaats heeft in de gemeente waar het beslag wordt gelegd ⁽²⁸⁾.

Een reusachtig en onontgonnen terrein is de kwestie van de rechtspersonen en hun domicilie of verblijf in verband met deze vorm van beslag. Neemt men aan, wat de meest verspreide opvatting is, dat de rechtspersoon gedomicilieerd is op de plaats van zijn statutaire zetel of op de plaats van waaruit hij geleid wordt, waar zijn « brains » gezeteld zijn, dan wordt de rechtspersoon overal elders forain, tenzij dat men iedere, zelfs gedeeltelijke vestiging van een onderdeel als verblijf beschouwt. Quid met filiales en bijhuizen? Of plaatselijk gedetacheerde zetels van verrichting? Beantwoorden deze aan het begrip van gewoonlijk verblijf? Neemt men deze hypothese aan dan wordt de rechtspersoon op al deze plaatsen immuun tegen alle forain beslag. Er is naar mijn weten geen rechtsspraak betrekkelijk forain beslag op rechtspersonen, althans geen gepubliceerde. Het zou de moeite lonen een dergelijk experiment te ondernemen. Als men een gewone vestiging van een rechtspersoon buiten zijn zetel, als een verblijf beschouwt, waarom zouden dan opgestapelde goederen van een rechtspersoon geen verblijf uitmaken? Ik meen dat deze hypothesen te ver gaan en dat een rechtspersoon buiten zijn statutaire zetel en de hoofdzetel(s) van verrichting, forain worden.

6. *De schuld.*

De schuld waarvoor beslag wordt gelegd moet vast, effen en eisbaar zijn ⁽²⁹⁾. Er mag geen beslag worden gelegd op aan foranei toebehorende goederen dan tot zekerheid ener effene en opeisbare schuldvordering ⁽³⁰⁾. De wetgever van 1806 heeft deze modus van beslag bewaard, niet om bepaalde schuldvorderingen te privilegiëren en meer zekerheid te geven, als deze welke een pandbeslag wettigen. De eigenlijke reden was dat de toevallige tegenwoordigheid van een anders onbereikbaar schuldenaar of van zijn goederen moesten kunnen toelaten doeltreffend op te treden, en méér niet. De expeditieve maatregel was er om geen tijd te verliezen.

Daarom vereist de wet ook geen titel, noch een voorafgaand bevel. Men moet zijn schuldvordering echter wel kunnen bewijzen minstens op een inchoatieve manier, te weten, minstens ze als zeer aannemelijk en waarschijnlijk kunnen voorstellen aan de magistraat die het vereiste verlof moet verstrekken. Het eerder brutale aankomen van deze beslagmaatregel wettigde deze geringe, eerder vanzelfsprekende vereiste wel.

7. Artikel 822 W.B.R. zegt ons dat het beslag kan worden gelegd op alle goederen toebehorende aan de debiteur foraneus en gevonden in de gemeente waar de schuldeiser woon- of verblijfplaats heeft.

Een eerste vereiste is dus het toebehoren aan. De Franse tekst zegt uitdrukkelijk « appartenant à ». Waar andere vormen van beslag eventueel kunnen leiden tot

de executie op eigendom van derden, aan dewelke in bepaalde gevallen zelfs niet het recht van revendikatie toekomt, zo menen wij terecht te mogen afleiden uit de uitdrukkelijkheid van de Franse tekst dat de goederen eigendom van betrokkenene dienen te zijn.

Deze goederen moeten worden gevonden in de gemeente waar de schuldeiser woont of verblijft. Een forain beslag op goederen in een andere gemeente aangetroffen is dus nietig ⁽³¹⁾. De rechtspraak breidde het begrip gemeente uit tot agglomeratie, in die zin beperkend te begrijpen dat een schuldeiser die in een stad woont of verblijft, het forain beslag kan leggen op goederen die hij aantreft in een gemeente die deel uitmaakt van de normale agglomeratieve uitbreiding van zijn woonplaats ⁽³²⁾.

In Frankrijk werd deze uitbreiding, die te onzent toch nog zeer beperkend werd voorgedragen, niet gevolgd. Het woord «commune» wordt er letterlijk opgevat, zodat noch de «faubourgs» noch de «banlieue» hieronder kunnen worden verstaan. Het Franse Hof van Cassatie ⁽³³⁾ was van oordeel dat forain beslag alleen kon worden gelegd op de goederen van de debiteur foraneus aangetroffen «dans toute l'étendue de la commune où résidait le créancier». Deze beslissing werd door de rechtsleer verstaan als omvattende «toute la circonscription exacte qui constitue la commune» ⁽³⁴⁾. Onze rechtspraak ⁽³²⁾ - het enige gepubliceerde ter zake wordt door de Franse rechtspraak rechtstreeks tegengesproken, waar deze zegt dat de uitdrukking «gemeente» uitdrukkelijk een welbepaalde administratieve omschrijving aanduidt, zodat men, zelfs wanneer het om een stad gaat, daarbij niet de normale uitbreiding buiten hare administratieve grenzen mag begrijpen ⁽³⁵⁾. Persoonlijk ben ik er van overtuigd dat in de gegevenheid van art. 822 W.B.R., de Franse mening dient gevolgd, hoezeer het ook moge indruisen tegen alle gezond verstand. Had de wetgever de uitbreiding voorgestaan dan had hij zeker de «faubourgs» in zijn tekst begrepen, zoals b.v. in artikel 663 B.W.

Voorwerp van dit beslag kunnen zijn, onder de hiervoor bepaalde beperkende voorwaarden, alle roerende goederen en rechten. De onroerende goederen zijn uitgesloten. De geschiedenis van het forain beslag leert ons dat, gegroeid uit de saisie privée, buiten de gijsseling van de persoon zelf, alleen zijn roerende goederen konden worden gevat. De debiteur moet foraneus zijn. De reden van deze instelling is een middel te hebben tegen de onvatbare en vluchtige schuldenaar. Heeft de schuldenaar echter onroerend goed in de plaats waar zijn schuldeiser woont of verblijft, dan verdwijnt de vluchtigheid, en meteen de ganse ratio van dit bijzonder beslag. Er is in de ratio legis van deze instelling een onverenigbaarheid tussen de hoedanigheid van de foraneus en de eigenaar van onroerend goed daar waar zijn schuldeiser woont of verblijft.

Op te merken weze dat het forain beslag ook onder derden mag worden gelegd. De vraag werd in onze rechtspraak of rechtsleer nog niet gesteld. De Franse literatuur bevestigt het echter eensgezind ⁽³⁶⁾.

8. Procedure.

Artikel 822 W.B.R. vereist geen titel. Heeft de schuldeiser toch een titel en wel een uitvoerbare dan staat hem de keuze vrij tussen het executoriaal en het forain beslag. Wij zouden echter niet begrijpen wat hij in deze veronderstelling nog nuttigs zou kunnen uitrichten met deze louter bewarende maatregel.

Het forain beslag vereist geen voorafgaand bevel, of

aanmaning. Dit is wel een onmiskenbaar voordeel van snelheid en is vaak de enige manier om doeltreffend te kunnen optreden daar waar gevaar bestaat dat onmiddellijk alle voorwerp van beslag zou verdwijnen.

Heeft de schuldeiser een uitvoerbare titel, maar wenst hij toch forain beslag te leggen, dan moet ook hij in deze veronderstelling het verlot vragen aan de bevoegde rechter. Artikel 822 W.B.R. is kategoriek.

Alvorens tot forain beslag over te gaan moet inderdaad verlot worden gevraagd aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg of aan de vrederechter. De relatieve bevoegdheid ratione loci wordt bepaald door de ligging der te beslagen goederen, dus eveneens en noodzakelijkerwijze door de woonplaats van de beslagleggende schuldeiser, vermits beiden dezelfde plaats als ligging moeten hebben. Deze regel is een normaal gevolg van de expeditieve aard der procedure en niets anders. Het past trouwens volledig in het raam van het beslagrecht in het algemeen.

Artikel 822 W.B.R. noemt de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg of de Vrederechter.

De vrederechter is alleen bevoegd het verlot te verlenen wanneer de oorzaak van het beslag binnen de grenzen zijner absolute bevoegdheid valt ⁽³⁷⁾.

Dit is dus het groot verschil met het Nederlandse regime, waar de vrederechter bevoegd wordt in alle plaatsen waar geen arrondissementsrechtbank zetelt. In zekere zin is de Nederlandse regel practischer.

Aan de Voorzitter van de Rechtbank of aan de Vrederechter wordt het verlot gevraagd bij wijze van verzoekschrift, volgens de gewone regelen. De wet vereist geen hoogdringendheid om forain beslag te laten leggen. De schuldeiser moet ook niet aantonen dat hij gevaar loopt niet betaald te zullen worden. Hiertoe dient de aard van het forain beslag. De overweging van pandvlucht ligt dus wel aan de oorsprong van art. 822 W.B.R. maar om het beslag te leggen moet deze omstandigheid niet worden aangevoerd. Er werd wel gevonnisd dat het forain beslag veronderstelt dat de schuldeiser gevaar loopt zijne voldoeningsskansen te verliezen zo de hand niet kan gelegd op het zich voordeende pand; worden de motieven van de beslaggever later onjuist gevonden dan zal hij tot het betalen van de schadevergoeding kunnen veroordeeld worden ⁽³⁸⁾.

Tegen de beschikking van de voorzitter of van de vrederechter waarbij het verlot wordt gegeven is geen beroep mogelijk, tenzij de verzochte magistraat de vereisten van art. 822 W.B.R. miskend zou hebben en verlot gegeven hebben tot forain beslag waar de voorwaarden niet verenigd zijn.

Het eigenlijke beslag wordt gelegd bij tussenkomst van deurwaarder in de gewone vormen van alle bewarend beslag. Is er toch een uitvoerbare titel aanwezig, en legt men toch forain beslag, dan bevat het proces-verbaal aanmaning tot betalen.

Het forain beslag is en blijft een bewarende maatregel. Om tot eventuele uitvoering te kunnen overgaan dient i.v. art. 824 W.B.R. een vonnis van waardeverklaring tussen te komen. De wet schrijft geen enkele termijn voor waarbinnen dient gedagvaard te worden. De magistraat die het verlot verleent zou aan deze leemte kunnen verhelpen door het beslag slechts toe te laten op voorwaarde binnen een bepaalde tijd in van waardeverklaring te dagvaarden. Gezien de magistraat het verlot moet geven om dit beslag te leggen, het derhalve tot zijn bevoegdheid behoort te controleren of de voorwaarden van art. 822 W.B.R. aanwezig zijn, moet hij ook de macht hebben de modaliteiten vast te stellen van datgene wat alleen maar met zijn goedvinden kan geschieden.

De rechtbank van eerste aanleg van de plaats waar het beslag gelegd werd is uitsluitend bevoegd om van de eis tot van waarde verklaring te kennen ⁽³⁹⁾. Dit is eveneens zo wanneer het verlot tot beslag leggen door de vrederechter is verleend. Inderdaad, alhoewel de vrederechter sedert de wet van 25 maart 1876 wel de bevoegdheid heeft bewaard om het voorafgaandelijk verlot te verlenen, en dit binnen de perken zijner absolute bevoegdheid, dan kan hij het beslag niet meer van waarde verklaren ⁽⁴⁰⁾. Inderdaad zijn de uitzonderingsrechtbanken onbevoegd betreffende alle gedwongen uitvoering ⁽⁴¹⁾. De wet van 25.3.1876 kent aan de vrederechter alleen bevoegdheid toe in zake pandbeslag. Zij sluit uitdrukkelijk uit zijn bevoegdheid alle vordering tot van waarde verklaring, of tot opheffing. Dit zijn uitvoeringsmodaliteiten.

De rechtbank van koophandel neemt nooit kennis van forain beslag, zelfs niet zo dit beslag handelsschulden tot oorzaak had ⁽⁴²⁾.

Eéns het vonnis van van waardeverklaring tussengekomen gaat de uitvoering verder als een gewoon executoriaal beslag met alle regelen dewelke daarop betrekking hebben.

Ingeval zich incidenten voordoen bij de uitvoering beslist de Voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg hierover bij hoogdringendheid i.v. de bepalingen van art. 607 W.B.R. Eventueel derden verzet wordt geregeld door art. 608 W.B.R.

Alle bewarend beslag geschiedt periculo petentis. Een schuldeiser die niet voldeed aan de versie van woonplaats b.v. en toch forain beslag deed leggen, wordt tot schadevergoeding veroordeeld ⁽⁴³⁾. Het forain beslag vooronderstelt dat de schuldeiser gevaar loopt zijn schuldvordering te verliezen (alhoewel deze voorwaarde niet vereist is om het voorafgaand verlot te bekomen) zo de hand niet op het zich voordoende pand wordt gelegd. Worden de motieven van de beslaggever later onjuist bevonden, dan zal hij tot schadevergoeding kunnen veroordeeld worden ⁽⁴⁴⁾. Indien niets de expeditieve maatregelen van het forain beslag wettigde, dan moet de schuldeiser-beslaglegger veroordeeld worden tot schadevergoeding ⁽⁴⁵⁾.

9. Besluit.

Het forain beslag is niet altijd gemakkelijk te verzeuenlijken. Een heel stel voorwaarden moeten inderdaad op een welbepaald ogenblik verenigd zijn. De wetgever heeft een spoedprocedure willen ter hand stellen tegen vluchtige schuldenaren, maar is daarin meer half geslaagd. Er is weliswaar noch titel noch voorafgaand bevel nodig, maar het vereiste van de presidentiële toelating of deze van de vrederechter, al naar gelang de absolute bevoegdheid, maakt in vele gevallen deze wijze van procederen ondoelmatig. Onze noorderburen hebben het wat dit betreft toch beter. Zij hoeven niet te kijken naar absolute bevoegdheid; zij kunnen zich wenden tot de magistraat ter plaatse, de kantonrechter van de plaats, behoudens wanneer in deze plaats een arrondissementsrechtbank zetelt, wshalve zij zich tot de voorzitter zullen richten. Dergelijke innovatie zou de instelling bij ons zeker reeds heel wat leefbaarder maken.

Indien er één hervorming door te krijgen is moet het die zijn. Ik meen niet dat de geesten rijp zijn om ook het voorafgaand verlot te laten wegvallen. Dat heeft wellicht te veel de schijn van eigenrichting. Maar zou men ook de weglating van deze voorwaarde niet kunnen afwegen tegen een zeer sterke repressie bij de procedure tot van waardeverklaring?

Zeger G. M. VAN HEE jr.
Advokaat te Leuven,
Assistent aan de Rechtsfaculteit
te Leuven.

(1) Fockema Andreae: « Rechtsgeleerd Handwoordenboek » 2e druk, Groningen 1951 V° Forain.

(2) Ibidem.

(3) Pieter Bort: « Tractaet handelende van Arresten » I, 13 Den Haag 1688.

(4) Woordenlijst uitgegeven door de Nederlandse juristen vereniging - Belinfante 1916.

(5) P. Bellefroid: « Dictionnaire Français - Néerlandais des termes de droit. » 3 uitg. Brussel 1930.

(6) Joannes Aloysius Woltring: « Oorsprong, en ontwikkeling en huidige problemen van het Vreemdelingenbeslag. » Doctoraats-thesis - Nijmegen 1949.

(7) Paul Collinet: « Etudes sur la Saisie Privée - Droit Romain, Chartes et Coutumes du Nord de la France. » 1893.

(8) O.a. deze van Poitiers, Etampes, Picardie, Senlis en Arles.

(9) Duquenne: « La saisie Foraine - Paris 1939. »

(10) 1351 - Ordonnantie van Jan de Goede.

(11) Deze citaten uit Woltring en Duquenne, op. cit.

(12) Brodeau: « Coutume de la Prévôté et Vicomté de Paris. » 1669.

(13) Woltring op. cit. p. 21 e.v.

(14) P. Bort op. cit. III, 3.

(15) Brussel 17 april 1861, B. J. 1861 p. 774.

(16) Luik 9 november 1889; Jur. Liège 1889, 349. - Bayonne 5 okt. 1903, Dal. Pér. 1912 II 308.

(17) Luik 9.11.1889; Jur. Liège 1889, 349.

(18) Massé M. G. - « Le droit commercial dans ses rapports avec le droit des gens et le droit civil » Paris 1844 I p. 430.

(19) J. Lauwers: « Que faut-il entendre par les mots « débiteur forain ? Dans quels cas une saisie foraine peut-elle être exercée ? » J. Proc. 1848 p. 337.

(20) Beltjens: Code de Procédure Civile artt. 822-823 n° 4. - Cass. fr. 7 août 1877, D.P. 1878 I 150.

(21) Brussel 7 juli 1819 Pas. 1819 II 420. - Favard, Tome V p. 16.

(22) Brussel 17 april 1861, B.J. 1861 p. 774. - Brussel 7 juli 1819, Pas. 1819 II 420.

(23) Woltring: op. cit. p. 58 tot 66.

(24) Luik 29 januari 1881 Cl. Bonj. XXX 72.

(25) Sirey-Recueil des Lois, Table Générale IV, 464.

(26) Brussel 7 mei 1831, Pas. 1831 II 124 - Vred. Luik 19 april 1906 JJP 1907, 12.

(27) Pau 3 juli 1807 (niet gepubl.)

(28) Trib. Civil de la Seine, 27 feb. 1907 - D.P. 1908-5-7.

(29) Brugge, 4 augustus 1934, Pas. 1935 III, 111.

(30) Brussel 4 nov. 1891. Pas. 1892 III 210.

(31) Brussel 2 dec. 1863, BJ 1864, 125.

(32) Brussel 5 nov. 1902; P.P. 1903 n° 83.

(33) Cass. fr. 7 août 1877, D.P. 1878 I 150.

(34) Duquenne: « De la Saisie Foraine » p. 128.

(35) Trib. de la Seine 23 mai 1915, J. Huiss. T. 95 p. 47.

(36) Thomines - Desmasures: « Commentaire du Code de Procédure Civile » II n° 967 - Glasson-Tissier: « Traité » 3me éd. Paris 1932 t. IV n° 1228. - Laborde-Lacoste: « Précis élémentaire des voies d'exécution » - 2me éd. Paris 1939 n° 198. - Cour de Rennes 5 fév. 1875 Journal du Palais 1878 pp. 783-784. - Cass. Fr. 7.8.1877, Journ. du Palais 1878 pp. 783 à 784 (=bev. van Rennes).

(37) W 25 maart 1841, art. 6 al. 2 - W 25 maart 1876, art. 2 en 30 al. 2 - Beltjens Code de Procéd. Civ. artt. 822-823, n° 1 - Brussel 6 déc. 1909, Pas. 1910 III, 314.

(38) Antwerpen 14 aug. 1885, Pas. 1886, III, 34.

(39) Vred. Bilsen 30 juni 1876 Pas. 1876, III, 326.

(40) Braas: « Procédures d'ouvertures de succession - Voies d'exécution - Procédures de Distribution », 2me éd. 1953 p. 219 n° 324.

(41) W 25 maart 1876 art. 14 en 51.

(42) Pandectes Belges v° Saisie Foraine n° 64.

(43) Luik 9 nov. 1889, Cl. Bonj. XXXVIII 385.

(44) Antwerpen 14 aug. 1885, Pas. 1886, III, 34.

(45) Brussel 11 juni 1885, JT 1885, 1042.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 6 september 1963.

Voorzitter : M. Bayot.
Raadsheer-verslaggever : M. Halemans.
Advokaat-generaal : M. Dumon.
Advokaten : Mrs. Van Rijn en Simont.

Arbeidsongevallen. — Vordering tot herziening. — Miskenning van de wet door de rechter, die vooraleer definitief uitspraak te doen vergoedingen voor de duur van zes maanden toekent.

De rechter bij wie een vordering tot herziening wegens een ingetreden verandering in de toestand van het slachtoffer wordt aanhangig gemaakt, miskent de wet wanneer hij aan het slachtoffer vergoedingen « voor de duur van zes maanden » toekent, daar een dergelijke vergoeding door geen enkele wetsbepaling voorzien is.

De wetten op de arbeidsongevallen voorzien voor een bestendige arbeidsonbekwaamheid uitsluitend de toekenning van een definitieve jaarlijkse vergoeding of van een lijfrente na het verstrijken van de termijn van herziening. Vanaf het verstrijken van de herzieningstermijn is de aan het slachtoffer toe te kennen vergoeding definitief en kan niet meer beïnvloed worden door enige verandering, die zich na dit verstrijken in de toestand van het slachtoffer heeft voorgedaan en die niet reeds voor dit ogenblik zeker was.

Indien de rechter niet onmiddellijk uitspraak kan doen over de fysieke toestand van het slachtoffer zoals dit was voor het verstrijken van de herzieningstermijn, is het hem wettelijk toegelaten bij toepassing van artikel 27 en provisie toe te kennen onder de vorm van dagelijkse vergoedingen of van een som bestemd om de kosten van het deskundig onderzoek te dekken.

N.V. De Bij t./ Thoen.

Gelet op het bestreden vonnis door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen in hoger beroep gewezen op 29 november 1961;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 2, 27 en 28 van de door het koninklijk besluit van 28 september 1931 samengeordende wetten op de arbeidsongevallen, gewijzigd, wat het artikel 2 betreft, door het artikel 1 van de wet van 10 juli 1951 en, voor zoveel als nodig, 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis het vonnis van de Vrederechter te Antwerpen van 19 april 1961 in al zijn beschikkingen heeft bevestigd en zich aldus de schending van de wet door deze beslissing begaan, heeft eigen gemaakt, vermits ze aan verweerder vergoedingen, gegrond op een gedeeltelijke bestendige werkonbekwaamheid van 13%, voor de duur van zes maanden heeft toegekend;

dan wanneer, ingevolge de in het middel aangehaalde wettelijke beschikkingen, de rechter, bij wie de aanvraag tot herziening wordt aanhangig gemaakt, enkel een lijfrente gesteund op de nieuw vastgestelde omstandigheden aan het slachtoffer kan toekennen, doch zeker niet de bestaande jaarlijkse vergoeding op een hogere basis dan vroeger en voor een willekeurig bepaalde

termijn kan vaststellen, en het vonnis door de opvatting van het beroepen vonnis dienaangaande te bevestigen dus zelf de in het middel aangehaalde wetteksten heeft geschonden :

Overwegende dat uit de aan het Hof regelmatig overgelegde stukken blijkt dat verweerder het slachtoffer is geweest van een arbeidsongeval en dat een vonnis van 28 november 1957 zijn blijvende gedeeltelijke arbeidsonbekwaamheid had vastgesteld op acht ten honderd, dat hij op 23 november 1960 een eis tot herziening van de vergoedingen, gesteund op een verergering van zijn toestand, instelde en vroeg dat de graad van zijn bestendige arbeidsonbekwaamheid van acht op dertien ten honderd zou gebracht worden; dat, na raadpleging van een deskundige, die tot het besluit kwam dat die arbeidsonbekwaamheid dertien ten honderd bedroeg en dat het te vrezen was dat de toestand nog zou verergeren, de rechter, die uitspraak deed na het verstrijken van de herzieningstermijn, verklaart geen definitieve uitspraak te kunnen doen, aanlegster veroordeelt tot betaling aan verweerder van « de vergoedingen voorzien bij de wet op de arbeidsongevallen », in huidig geval dus een lijfrente, voor bestendige gedeeltelijke arbeidsonbekwaamheid van dertien ten honderd, en dat vanaf 23 november 1960, doch slechts voor een termijn van zes maanden; dat hij verklaart dat hij aldus « in afwachting dat alle nodige elementen voorhanden zijn », een « voorlopige maatregel beveelt »;

Overwegende dat zo, na het vonnis of het akkoord dat een jaarlijkse vergoeding voor een toenmalig geoordeelde arbeidsonbekwaamheid of een voorlopige vergoeding voor tijdelijke arbeidsonbekwaamheid toekent, maar vóór het verstrijken van de herzieningstermijn, een verandering in de toestand van het slachtoffer intreedt, de werkgever en de arbeider het recht hebben om de herziening te vragen opdat er rekening zou worden gehouden met de nieuwe toestand vanaf de datum van het instellen van deze vordering;

Overwegende dat de rechter, bij wie deze vordering aanhangig wordt gemaakt, de graad van de bestendige arbeidsonbekwaamheid kan verhogen of verlagen, in dit geval de door de wet voorziene lijfrente toekennen, de vergoedingen voor bestendige arbeidsonbekwaamheid kan verminderen of de duur ervan herzien;

Overwegende dat de wet voor een bestendige arbeidsonbekwaamheid uitsluitend de toekenning van een definitieve jaarlijkse vergoeding of van een lijfrente na het verstrijken van de termijn van herziening voorziet;

Dat, indien de rechter niet onmiddellijk uitspraak kan doen over de fysieke toestand van het slachtoffer, zoals dit was vóór het verstrijken van de herzieningstermijn, het hem wettelijk toegelaten is, bij toepassing van artikel 27 van hoger vermelde gecoördineerde wetten, een provisie toe te kennen, onder de vorm van dagelijkse vergoedingen of van een som bestemd om de kosten van het deskundig onderzoek te dekken;

Overwegende dat de rechter, door aanlegster te veroordelen om aan verweerder gedurende zes maanden « de door de wet voorziene vergoedingen voor een bestendige arbeidsonbekwaamheid van 13 ten honderd » te betalen, een vergoeding heeft toegekend welke door geen enkele wetsbepaling voorzien is;

Overwegende overigens dat, vanaf het verstrijken van de herzieningstermijn, de vergoeding welke aan het slachtoffer dient toegekend te worden definitief is en niet meer kan beïnvloed worden door enige verandering welke zich na dit verstrijken in de toestand van het

slachtoffer heeft voorgedaan en welke niet reeds zeker was voor dit ogenblik;

Overwegende dat de rechter zich ertoe beperkt de mogelijkheid van de toekomstige verergering van de toestand van het slachtoffer te releveren; dat hij zodoende niet vaststelt dat een verergering groter dan 13 ten honderd reeds een zekerheid uitmaakte voor het verstrijken van de termijn van herziening;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gedaan worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen, in hoger beroep zetelend.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 5 september 1963.

Eerste voorzitter: M. Giroul.

Raadsheer-verslaggever: M. Moriamé.

Prokureur-generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Advokaat: Mr. Faurés.

Rechtspleging in burgerlijke zaken en zaken van koop-handel. — De in het ongelijk gestelde partij moet tot al de kosten veroordeeld worden.

Krachtens de gebiedende bepaling van artikel 130 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering moet de partij, die in een gerechtelijke vordering volledig in het ongelijk gesteld wordt tot al de kosten veroordeeld worden.

N.V. Charbonnages d'Ans et de Rocour t./
Legrand en N.V. Charbonnages de Bonne Espérance.

Gelet op het bestreden vonnis op 13 maart 1962, door de Vrederechter van het eerste kanton te Luik gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 130 en 131 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering en 97 van de Grondwet,

doordat de bestreden beslissing, terwijl zij vaststelde dat aanlegster geen enkele om het even welke aansprakelijkheid had in de schade waarvan het herstel door verweerder naar luid van zijn dagvaarding vervolgd was — hetgeen impliceerde dat gezegde verweerder volledig in het ongelijk gesteld werd voor zover zijn vordering tegen aanlegster gericht was — niettemin aanlegster ertoe veroordeeld heeft, tot beloop van de negen tienden, de kosten van het geding te dragen, hierop steunend, om er aldus over te beslissen, dat «rekening gehouden met de ingewikkeldheid van de problemen van beschadigingen in deze sektor, er geen reden is om aan aanlegger (hier verweerder) een gedeelte aan te rekenen van de kosten, welke noodzakelijk gemaakt werden om de toestand ter zake te bepalen»,

dan wanneer de regel welke de kosten ten laste van de in het ongelijk gestelde partij legt een gebiedend karakter heeft en, buiten de bijzondere gevallen van bloedverwantschap in bovengemeld artikel 131 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering vermeld, het slechts in de mate is waarin de partijen respectievelijk op enge punten van de eis in het ongelijk

worden gesteld dat het aan de rechters vrijstaat de algeheelheid van de kosten ten laste van een van de partijen te leggen, of ze onder hen te verdelen zoals zij het passend oordelen (schending van de artikelen 130 en 131 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering) :

Overwegende dat uit het bestreden vonnis en de regelmatig aan het Hof overgelegde stukken blijkt dat, bij exploit van 25 april 1961, verweerder verweester voor de vrederechter heeft doen dagvaarden tot betaling van een vergoeding van 15.00 F tot herstel van aan zijn onroerend goed veroorzaakte schade, welke hij aan de mijnwerken van deze verweester toeschreef; dat, bij exploit van 14 september 1961, hij aanlegster voor dezelfde rechter heeft doen dagvaarden om zich solidair met verweester tot de betaling van gezegde vergoeding te horen veroordelen;

Dat, bij beslissing alvorens recht te doen van 19 september 1961, de vrederechter de twee zaken als verknocht samengevoegd heeft, vastgesteld heeft dat verweester haar aansprakelijkheid slechts in de ontwaarding van het onroerend goed erkende, terwijl aanlegster elke aansprakelijkheid weigerde, vervolgens deskundigen benoemd heeft;

Dat, rechtdoende in voortzetting, de vrederechter, door de bestreden beslissing, vaststelt «dat het deskundig verslag verklaart dat de beschadigingen waarop gewezen wordt een aan uitwerkselen in verband met de mijn volledig vreemde oorsprong hebben, dat hij uitsluitend het bestaan in acht neemt van een ontwaarding waarvoor de aansprakelijkheid op verweester berust», en, de conclusies van de deskundigen behartigend, verweester veroordeelt tot het betalen aan verweerder van 2.175 F voor de ontwaarding en 348 F voor wederbelegging, samen de wettelijke interesten op deze sommen te rekenen vanaf de dagvaarding;

Dat, dit gedaan zijnde, hij de twee vennootschappen steenkoolproducenten tot de kosten veroordeelt en beslist dat deze zullen gedragen worden door aanlegster tot beloop van negen tienden en door verweester tot beloop van een tiende;

Overwegende dat krachtens artikel 130 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, gebiedende bepaling, de partij welke, in een gerechtelijke vordering, volledig in het ongelijk wordt gesteld tot al de kosten veroordeeld moet worden;

Overwegende dat geen enkele van de wetsbepalingen welke van deze regel afwijken, ter zake toepassing vindt;

Overwegende dat, in zijn vordering tegen aanlegster, verweerder volledig in het ongelijk gesteld werd; dat hij dus tot al de kosten, welke deze vordering betroffen, moest veroordeeld worden;

Dat het middel gegrond is;

Overwegende dat, zoals aanlegster ertoe concludeert, het arrest aan verweester gemeen dient verklaard te worden;

En overwegende dat de verbreking van het bestreden dispositief, dat aanlegster tot een gedeelte van de kosten veroordeelt, uitgebreid moet worden tot het dispositief dat verweester tot een ander gedeelte van de kosten veroordeelt; dat dit laatste dispositief vernietigd werd, uit het voorwerp van een ontvankelijke voorziening kon uitmaken, noch vanwege aanlegster noch vanwege verweerder, om de reden dat het aan de eerste geen schade berokkent en aan de tweede slechts schade kon berokkenen indien het bestreden dispositief vernietigd werd, uit het oogpunt van de uitgebreidheid van de verbreking, van dit laatste niet te onderscheiden is;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis alleen in zover het over de kosten uitspraak doet;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing zal gemaakt worden;

Verklaart dit arrest aan verweerster gemeen;

Veroordeelt verweerster tot de kosten van voorziening; veroordeelt verweerster tot de kosten betreffende de oproeping in gemeenverklaring van arrest;

Verwijst de aldus beperkte zaak voor de Vrederechter van het tweede kanton Luik.

RAAD VAN STATE

4e Kamer — 3 december 1963.

Voorzitter : M. Mast.

Raadsheren : M.M. Mees en Adriaens.

Substituut-auditeur-generaal : M. Debaedts.

Advokaat : Mr. Porta.

1. Rechtspleging — Verzoekschrift. — Belang,
2. Gemeenten. — Verhuringen. — Goedkeuring.

1. *Wanneer uit het dossier niet kan worden uitgemaakt of bepaalde overeenkomsten werden gesloten en wanneer vaststaat dat zij het voorwerp van een voogdijmaatregel kunnen uitmaken, zodat zij niet als definitief kunnen worden beschouwd, heeft de verzoekende partij belang bij de vernietiging van een besluit van de toezichthoudende overheid.*
2. *Uit de tekst van art. 81 van de gemeentewet, die de goedkeuring van de bestendige deputatie verplicht stelt wanneer het akten van verhuring betreft die het bedrag van 140.000 F overtreffen, blijkt dat de wetgever elke akte van verhuring afzonderlijk in aanmerking neemt.*

Stad Oostende t/ Bestendige Deputatie van de provincieraad van West-Vlaanderen.

Arrest nr. 10.301.

Gezien het verzoekschrift op 6 maart 1962 ingediend door het college van burgemeester en schepenen van de stad Oostende, hiertoe gemachtigd bij besluit dd. 26 januari 1962 van de gemeenteraad van Oostende;

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van het besluit dd. 28 december 1961 waarbij de bestendige deputatie van de provincieraad van West-Vlaanderen haar goedkeuring onthoudt aan het besluit dd. 27 oktober 1961 van de gemeenteraad van de stad Oostende houdende vaststelling van de voorwaarden van verhuring, van 1 februari 1962 af, van de pakhuizen van de vismijn en de haringhalle van de vissershaven; dat het bestreden besluit op 9 januari 1962 aan de verzoekende partij is betekend;

Overwegende dat de tegenpartij aanvoert dat het beroep bij gemis van het bij de wet vereiste niet ontvankelijk is; dat zij in dit verband betoogt dat het stadsbestuur bij brief van 31 januari 1962, aan de gouverneur heeft laten weten dat de gemeenteraad in zitting van 26 januari 1962 in plaats van over te gaan tot een gezamenlijke verhuring van alle pakhuizen, overgegaan is tot het afsluiten van afzonderlijke huurovereenkomsten met ieder van de huurders van de pakhuizen die om een nieuwe pacht hebben verzocht op basis van de

hun door het schepencollege voorgestelde huurvoorwaarden; dat de tegenpartij hieruit afleidt dat het besluit van het provinciaal college zonder voorwerp is geworden;

Overwegende dat uit het schrijven dd. 29 oktober 1962 van de gouverneur der provincie West-Vlaanderen blijkt dat de stadsoverheid van Oostende in gebreke is gebleven gevolg te geven aan het tot haar gericht verzoek de op 26 januari 1962 afgesloten huurovereenkomsten aan het provinciaal gouvernement mede te delen; dat uit de stukken van het dossier niet kan worden uitgemaakt of de huurovereenkomsten werden gesloten en dat het in elk geval vaststaat dat zij het voorwerp van een voogdijmaatregel kunnen uitmaken zodat zij niet als definitief kunnen worden beschouwd; dat de verzoekende partij belang heeft bij de vernietiging van het bestreden besluit; dat het middel niet opgaat;

Overwegende dat de verzoekende partij o.m. doet gelden dat artikel 81, tweede en derde lid, van de gemeentewet, ter zake niet toepasselijk is daar enerzijds de huurtijd bepaald in de huurcontracten slechts één jaar bedraagt, vermits beide partijen ieder jaar aan de huur een einde kunnen maken, en anderzijds in geen enkele van de afzonderlijke akten die op basis van het lastkohier zullen worden opgemaakt, sprake zal zijn van een bedrag van meer dan 140.000 frank;

Overwegende dat niet beweerd wordt dat voor een der afzonderlijke pakhuizen het bedrag van de huurwaarde 140.000 frank overschrijdt, of de huurtijd meer dan één jaar belooft;

Overwegende dat de tegenpartij aanvoert dat de globale huurprijs der verschillende pakhuizen in aanmerking dient te worden genomen; dat die globale huurprijs meer dan 140.000 frank bedraagt;

Overwegende dat luidens artikel 81 van de gemeentewet, de goedkeuring van de deputatie eerst verplicht is gesteld wanneer het in de akten van verhuring gaat over een bedrag van meer dan 140.000 frank; dat uit de tekst blijkt dat de wetgever elke akte van verhuring afzonderlijk in aanmerking neemt; dat elk pakhuis normaal aan afzonderlijke handelaars wordt verhuurd, wat terzake ook is gebeurd; dat de goedkeuring van de toezienende overheid alleen vereist is wanneer een uitdrukkelijke wettekst zulks bepaalt; dat het gemeenteraadsbesluit dd. 27 oktober 1961 dan ook niet aan goedkeuring van de bestendige deputatie was onderworpen en het provinciaal college door het bestreden besluit zijn macht heeft overschreden.

Besluit :

Artikel 1. — Het besluit dd. 28 december 1961 van de bestendige deputatie van de provincie van West-Vlaanderen is vernietigd.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

9e Kamer. — 24 januari 1964.

Voorzitter : M. Maréchal.

Raadsheren : M.M. Liard en Vander Haegen.

Advokaat-generaal : M. Cerckel.

Advokaten : Mrs. Van Coppenolle en Smets.

Voorrecht van de onbetaalde verkoper van roerende goederen. — Overdracht op de prijs van de voortverkoop, indien de penningen nog te identificeren zijn. — Gevolgen bij faillissement van de schuldenaar. — Rangorde der voorrechten.

Het voorrecht op roerende goederen van de onbetaalde verkoper (of van diegene die in zijn rechten gesubrogeerd is) wordt overgedragen op de prijs van de voortverkoop, zelfs nadat deze prijs in handen van de oorspronkelijke koper betaald werd in zover echter de van de tweede verkoop voortkomende penningen nog kunnen geïdentificeerd worden. Dezelfde regel geldt indien de penningen gestort worden in handen ofwel van een mandataris van de oorspronkelijke koper, ofwel van iemand, die zoals een curator, nog alleen bevoegd is om ze in ontvangst te nemen in afwachting, dat er over de uiteindelijke bestemming ervan beschikt wordt.

Bij faillissement van de schuldenaar maken deze penningen deel uit van het actief van het faillissement, zodat de bevoorrechte schuldeiser zijn rechten in het raam van de algemene vereffening ervan moet doen gelden en de onmiddellijke uitkering niet kan vorderen. Wegens dezelfde reden moet de rangorde der voorrechten in acht genomen worden; aldus zullen de gerechtskosten (die van het faillissement inbegrepen) voorrang genieten op het voorrecht van de onbetaalde verkoper van roerende goederen.

N.V. Kredietbank t./

Mr. Smets qq. (faillissement Beeckmans)

Gezien, in regelmatige uitgifte, het vonnis op 28 juni 1961 door de rechtbank van Koophandel te Antwerpen gewezen, waarvan geen betekening wordt overgelegd, en waartegen op 19 oktober 1961 een naar tijd en vorm regelmatig beroep werd aangetekend;

Aangezien op 6 juli 1959 de N.V. « Sadra » een autovoertuig verkocht heeft aan Pieter Jozef Beeckmans en deze koop-verkoopovereenkomst twee dagen nadien door de Kredietbank gefinancierd werd, mits subrogatie in de rechten van de verkoopster;

Aangezien de pleegvormen betreffende het voorrecht op onbetaalde roerende goederen nageleefd werden, inzonderheid het neerleggen binnen de vijftien dagen na de levering (ter zake dd. 16 juli 1959, onder nummer 2.249) van een op regelmatige wijze eensluidend verklaard afschrift van de factuur, op de griffie van de bevoegde rechtbank van Koophandel;

Aangezien vanaf februari 1960 tegen Beeckmans door een derde een procedure in betaling van zekere bedragen gevoerd werd, naar aanleiding derwelke bewust voertuig in beslag genomen werd;

Aangezien de Kredietbank nochtans op 21 juni 1960 bij de beslagleggende gerechtsdeurwaarder Briers haar voorrecht zowel op bewust roerend goed als op de toekomstige verkoopprijs ervan liet gelden, tot beloop van het haar toentertijd nog verschuldigde;

Aangezien het voertuig op 22 juni 1960 voor 57.000 F gerechtelijk verkocht werd;

Aangezien Beeckmans op 11 augustus 1960 failliet verklaard werd en deurwaarder Briers, na aftrek van de gerechtskosten, het saldo van de verkoopprijs — zijnde 44.232 en niet 49.192 F zoals hij op 19 juli 1960 bij vergissing aan appellante geschreven had — in handen van de curator van de faling stortte, op 23 augustus 1960;

Aangezien appellante op 25 augustus 1960 bij de aangifte van haar schuldvordering in de faling haar voorrecht op de verkoopprijs van het autovoertuig bevestigde;

Aangezien het voorrecht op roerende goederen van de onbetaalde verkoper (ofwel van diegene welke in dezen rechten gesubrogeerd is) overgedragen wordt op de prijs van de voortverkoop, zelfs nadat deze prijs in handen van de oorspronkelijke koper betaald werd, voor zover echter de penningen die van de tweede verkoop voortkomen nog kunnen geïdentificeerd worden;

Aangezien dezelfde regel geldt indien de penningen gestort worden in handen ofwel van een mandataris van de oorspronkelijke koper ofwel van iemand die, zoals een curator, nog alleen bevoegd is om ze in ontvangst te nemen in afwachting dat er zou worden beschikt over de uiteindelijke bestemming ervan;

Aangezien ter zake de « Kredietbank » haar voorrecht liet gelden vooraleer het autovoertuig verkocht werd, derwijze dat de penningen welke nadien uit de verkoop voortkwamen terstond met deze last bezwaard werden, duidelijk geïdentificeerd bleven en dienvolgens nooit met de overige penningen van de failliete boedel konden versmelten, derwijze dat appellante op bewuste prijs van 44.232 F het voorrecht behouden heeft dat zij voorheen op het autovoertuig bezat;

Aangezien vanaf juli 1959 de gefailleerde de eigendom bezat van het voertuig waarvan de verkoopprijs aldus deel uitmaakt van het actief van het faillissement;

Aangezien appellante dienvolgens slechts haar rechten van geprivilegieerde schuldeiseres mag doen gelden in het raam van de algemene likvidatie van de faling en er dus geen sprake kan zijn haar nu onmiddellijk voormeld bedrag van 44.232 F ter hand te doen stellen;

Aangezien om dezelfde reden de rangorde der voorrechten dient geëerbiedigd te worden waarbij de gerechtskosten (die van de faling inbegrepen) voorrang genieten op het privilege van de onbetaalde verkoper van roerende goederen;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord in openbare zitting het grotendeels conform advies van de Heer Advokaat Generaal Cerckel;

Alle andere, mereomvattende of strijdige besluiten van de hand wijzende;

Ontvangt het beroep en er recht op doende :

Zegt voor recht dat appellante haar voorrecht als gesubrogeerd in de rechten van de onbetaalde verkoper van roerende goederen op de som van 44.232 F behouden heeft;

Doet dienvolgens het bestreden vonnis te niet in zover het over de aanneming van de schuldvordering van appellante uitspraak heeft gedaan;

Wijzigende desbetreffend :

Beveelt de opname van de schuldvordering van appellante in het bevoorrecht passief van het faillissement tot beloop van 44.232 F en in het gewoon passief voor het overige, te weten 92.620 — 44.232 = 48.388 F;

Ontzegt het meer gevorderde;

Legt de kosten in beroep ten laste van de faling.

HOF VAN BEROEP TE GENT

5e Kamer. — 22 oktober 1963.

Voorzitter : M. Maraite.

Raadsheren : M.M. Vanparijs en Santenaire.

Advokaat-generaal : Mr. Versée.

Advokaten : Mrs. De Clercq (Antwerpen) en
Dobbelaere (Gent).

1. Aanleg. — Onrechtmatige daad. — Eis tot schadeloosstelling van verzekerde minder dan 25.000 F. — Eis tot terugbetaling van door verzekeraar schadeloosgestelde verzekerde hoger dan 25.000 F. — Beide partijen treden op krachtens één en zelfde titel. — Samenstelling van beide eisen bepaalt de aanleg. — Hoger beroep van verzekerde derhalve ontvankelijk «ratione summae».
2. Gezag van gewijsde van beslissing van strafrechter t.o.v. civielrechtelijk geding.

1. Wanneer een verzekerde een eis instelt, met het oog op schadeloosstelling van min dan 25.000 F, meer bepaald wegens onbruikbaarheid van zijn door een verkeersongeval beschadigde wagen, terwijl zijn omnium verzekeraar bij zelfde deurwaardersexploot, tegen zelfde verweerder, een eis instelt tot terugbetaling van een bedrag van meer dan 25.000 F dat wegens zelfde verkeersongeval door hem aan zijn verzekerde werd uitbetaald, treden beide aanleggers op krachtens één en zelfde titel, zodat, op grond van artikel 25 bevoegdheidswet, het totaal samengeteld bedrag van beide eisen de aanleg bepaalt, en vermits dit samengeteld bedrag de 25.000 F overschrijdt, het hoger beroep ingesteld door de verzekerde «ratione summae», zowel ontvankelijk is als hetzelfde rechtsmiddel ingesteld door de verzekeraar.

Advies O.M. : Afgezien van de hierboven uitgebrachte zienswijze, dient bovendien het bedrag van de eis van de verzekerde te worden samengevoegd aan het bedrag van de wedereis van geïntimeerde (meer dan 25.000 F), bij toepassing van artikel 37, § 1, alinea 3, bevoegdheidswet, omdat de wedereis, eveneens strekkend tot schadeloosstelling wegens de door geïntimeerde bij hetzelfde ongeval opgelopen schade, op hetzelfde feit als de hoofdeis steunt, zodat, in verband met aanleg en vatbaarheid voor hoger beroep, de gevorderde bedragen van hoofdeis van verzekerde en wedereis van geïntimeerde mogen samengeteld worden.

2. Een vrijspraak door de strafrechter wegens de telastlegging van verzuim links in te halen, en een veroordeling door zelfde strafrechtelijke beslissing om, bij inbreuk op artikel 31-2° van het K.B. van 22 december 1958, op een zaterdag, na 17 uur, met een motorvoertuig een snelheid van meer dan 80 km per uur te hebben ontwikkeld, verhinderen geenszins, op grond van het gezag van het rechterlijk gewijsde, de beoordeling van de burgerlijke rechter over de bij hem aanhangig gemaakte eis tot schadeloosstelling, gesteund op het verwijt van een niet aangepaste snelheid met een niet kunnen stoppen voor een voorzienbare hindernis.

De Scheemacker Roger en «The Motor Union Insurance Company» t./ Maenhout Oscar.

Advies O.M.

Oorspronkelijke aanleggers, De Scheemacker Roger,

handelsbediende te St. Amandsberg, en zijn omnium-verzekeraarster de vennootschap van Engels recht «The Motor Union Insurance Company Ltd», hebben tijdig en naar regelmatige vorm, hoger beroep ingesteld tegen een vonnis op tegenspraak gewezen door de rechtbank van eerste aanleg te Brugge op 21 december 1960.

Deze beslissing wees als ongegrond af de principale vordering van beide appellanten, ingesteld bij één zelfde deurwaardersexploot dd. 23 december 1959, en strekkende tot betaling aan De Scheemacker van de som van 2.400 F, en aan de vennootschap «The Motor Union enz.» van de som van 25.864 F, ten titel van vergoeding van de schade voortspruitende uit een verkeersongeval, dat zich voordeed te Syssele, op 24 december 1958, terwijl de door geïntimeerde Maenhout, bij op 24 mei 1960 betekend besluitschrift, ingestelde wedereis, ten bedrage van 25.581 F, wegens schade hem door hetzelfde verkeersongeval veroorzaakt, door het vonnis «a quo» eveneens als ongegrond afgewezen werd.

Geïntimeerde heeft dan ook incidenteel hoger beroep tegen het aangevochten vonnis ingesteld.

Het lijdt geen twijfel, en het wordt trouwens niet betwist, dat het principaal hoger beroep van tweede appellante en het incidenteel hoger beroep van geïntimeerde ontvankelijk zijn.

1. Is het principaal hoger beroep van eerste appellant ontvankelijk «ratione summae» ?

Het bedrag van de oorspronkelijke eis van eerste appellant beliep 2400 F, wegens onbruikbaarheid van zijn door het ongeval beschadigde wagen gedurende 12 dagen, aan 200 F per dag, meer de vergoedende intresten sinds de datum van het ongeval tot op de datum van het inleidend dagvaardingsexploot.

Daarentegen bedroeg de oorspronkelijke eis van tweede appellante 25.864 F, zijnde het bedrag wegens herstellingskosten aan zelfde wagen, door haar in haar hoedanigheid van omnium-verzekeraarster op 22 januari 1959 aan haar verzekerde, eerste appellant, uitbetaald meer de vergoedende intresten te rekenen van laatstvermelde datum; de terugbetaling van dit bedrag werd door tweede appellante tegen geïntimeerde gevorderd, op grond van de wettelijke indeplaatsstelling haar erkend door art. 22 der wet van 11 juni 1874 op de verzekeringen.

Op het eerste gezicht blijkt, met het oog op het bepalen van de aanleg en de vatbaarheid voor hoger beroep, de samenstelling van het respectievelijk bedrag van beide eisen, ingesteld door twee verschillende aanleggers, zoals toegelaten bij art. 25 van de bevoegdheidswet, niet te mogen verricht worden, omdat deze vorderingen ogenschijnlijk niet ingesteld werden krachtens éénzelfde titel: een nagenoeg eensluidende rechtspraak, door uw Kamer talloze malen bijgetreden, beslist inderdaad dat, wanneer twee of meerdere partijen dagvaardden tot betaling van schadeloosstelling ter vergoeding van schade voortspruitende uit één en dezelfde onrechtmatige daad, het bedrag van de vorderingen niet mag worden samengesteld met het oog op het bepalen van de aanleg, daar de «oorzaak» in art. 23 der bevoegdheidswet, zijnde hetzelfde begrip als de «titel» in art. 25 van dezelfde wet, het rechtsfeit is dat aan de vordering onmiddellijk ten grondslag ligt, met name, in onderhavig geval, de schade door de benadeelde ondergaan en geenszins de onrechtmatige daad zelf.

Een arrest geveld door de eerste Kamer van uw Hof op 21 december 1962 inzake Dick André en anderen t./ De Bleeker Marcellus (vertaling in J.T.

1963, blz. 100) heeft desaanvaande terecht doen uitschijnen «dat de onrechtmatige daad moet worden ontleed als een «krenking van andermans recht; dat de dader schadeloosstelling verschuldigd is uit oorzaak van de schade die hij berokkend heeft door zijn onrechtmatige handeling; dat de schade tevens de voorwaarde en de oorzaak is van de vordering».

Daar de schade eigen is aan elk der benadeelden, en er aldus voor elk een andere titel is, zou derhalve in onderhavig geval, het hoger beroep van eerste appellants niet ontvankelijk zijn «defectu summae» omdat zijn eis het bedrag van de laatste aanleg niet overtreft.

Hoger bedoelde redenering en conclusie kunnen echter, in de zaak die thans aan de beoordeling van uw Hof wordt overgelegd, naar mijn oordeel niet worden toegepast, en wel om de twee volgende redenen:

1) Op de keper beschouwd, is het voorwerp van onderhavig geding niet de vergoeding van de schade door éézelfde onrechtmatige daad aan verscheidene personen veroorzaakt, doch wel de vergoeding van de schade door die zobeweerde onrechtmatige daad aan één enkele en dezelfde persoon berokkend, met name eerste appellants De Scheemacker. Uitsluitend door het uitwissel van de wettelijke indeplaatsstelling voortspuitende uit de betaling van de schade door de verzekeraar aan de derde voor rekening van de verzekerde, is tweede appellants er toe gerechtigd de rechten van eerste appellants tegen geïntimeerde wegens bedoelde schade te doen gelden, en geenszins rechten die haar eigen zouden zijn.

Wanneer, bij hun inleidend deurwaardersexploot, beide appellants betaling hebben geeist, de eerste van 2.400 F wegens onbruikbaarheid van zijn door het ongeval beschadigde wagen, en de tweede appellants van 25.864 F wegens stoffelijke schade door hetzelfde ongeval aan zelfde wagen veroorzaakt, zijn beide partijen, naar ons oordeel, wel opgetreden krachtens éézelfde titel. Deze titel is meer bepaald het recht tot schadeloosstelling dat de betwiste onrechtmatige daad, gepleegd bij het verkeersongeval, in hoofde van eerste appellants en tegen geïntimeerde heeft doen ontstaan op grond van art. 1382 B.W.

Aldus is het wel het totaal samengegeld bedrag van beide eisen dat in casu de aanleg moet bepalen, zonder acht te slaan op het aandeel van ieder der appellants in dit bedrag. Immers de door de verzekeraar (2de appellants) aan zijn verzekerde (1ste appellants) gedane betaling was slechts de vervulling van de voorwaarde welke de wet aan zijn subrogatie in de rechten van zijn verzekerde stelt; zij is geenszins de oorzaak van zijn recht tot terugbetaling door de zobeweerde schuldige dader van het ongeval van de door de verzekeraar uitbetaalde geldsom.

Bij mijn advies uitgebracht vóór uw Kamer op 19 september 1960 in zake Dauwens Cyriel en N.V. «L'Abeille» t/ Aerens Raymond en Aerens Juliaan, had ik reeds de eer dezelfde zienswijze voor te houden, en ermee te besluiten dat men ten slotte dergelijk geding kan gelijkstellen met een vordering welke verschillende punten omvat die uit éézelfde oorzaak voortspuiten, deze oorzaak zijnde het recht op schadevergoeding dat de beweerdde onrechtmatige daad in hoofde van éézelfde persoon, nl. eerste appellants, heeft doen ontstaan ten laste van geïntimeerde (Zie in zelfde zin: Brussel, 10 november 1952, J.T. 1953 «notes de procédure civile» van G. Lermusiaux, blz. 453-454; Brussel, 6 maart 1954, J.T. 1954 - idem - blz. 576).

Uw Kamer is, bij arrest van 31 oktober 1960 (R.W. 1960/1961, kol. 1190 en het advies van het O.M.), deze zienswijze volkomen bijgetreden.

Wij besluiten dan ook, in onderhavige zaak, dat bij toepassing van art. 25 der bevoegdheidswet, het gezamenlijk bedrag van beide principale vorderingen de aanleg bepaalt, zodat ook het hoger beroep van eerste appellants ontvankelijk is.

2) De tweede reden waarom dit hoger beroep, naar ons oordeel, ontvankelijk is ligt bij de toepassing van art. 37, § 1 alinea 3 van de bevoegdheidswet, zoals het gewijzigd werd bij art. 8 § 1 der wet van 15 maart 1932: de aanleg wordt bepaald door het samentellen van het bedrag van de hoofdeis en van het bedrag van de wedereis, die hetzij uit de overeenkomst, hetzij uit het feit, aan de oorspronkelijke vordering ten grondslag ligt.

Als adviserende partij hebben wij steeds voorgehouden, en hebben de burgerlijke Kamers van uw Hof steeds beslist, dat de begrippen «oorzaak» van art. 23 der bevoegdheidswet en «feit dat aan de grondslag ligt van de oorspronkelijke vordering» zoals bepaald bij art. 37 § 1, al. 3 van deze wet, niet dezelfde inhoud hebben, en dat nl. laatstvermeld begrip «feit» ruimer is dan de «oorzaak», wat volkomen overeenstemt met de geest der wet van 15 maart 1932, waarbij art. 37 gewijzigd werd.

Aldus heeft uw Hof steeds aanvaard dat, wanneer een eis tot schadeloosstelling ingesteld wordt ingevolge een aanrijding tussen twee voertuigen, de wedereis van de verweerder, eveneens strekkend tot schadeloosstelling wegens de door hem bij hetzelfde ongeval opgelopen schade, op hetzelfde feit als de hoofdeis steunt, zodat, in verband met aanleg en vatbaarheid voor hoger beroep, de gevorderde bedragen van hoofdeis en wedereis mogen samengegeld worden.

(Zie o.m. tussen vele andere gelijkaardige beslissingen: Gent, 12 maart 1951 en advies O.M. - R.W. 1951-1952, kol. 264; Gent, 28 februari 1956, R.W. 1955-1956, kol. 1522 met instemmende noot Frans Baert).

Indien wij echter thans, zoals onlangs vóór de Verenigde Kamers van uw Hof, op deze aangelegenheid menen te moeten terugkeren, dan is het uitsluitend omdat wij de aandacht van het Hof andermaal wensen te vestigen op de vaststelling dat sinds 17 mei 1962 de eerste Kamer van uw Hof — en deze Kamer alleen — dienaangaande haar rechtspraak gewijzigd heeft, en, bij vier verschillende arresten, respectievelijk gedagtekend 17 mei (Zaak Van der Hoeven - De Quick t/ De Staercke); 24 mei (Zaak Carpentier t/ Heldenbergh) 22 juni (Zaak Braeckman t/ Danneels en Doens) en 20 december 1962 (Zaak Van Guyse - De Caluwe t/ Van den Eynde), beslist heeft dat het samenstellen van hoofd- en wedereis, zoals voorzien bij art. 37 § 1, laatste alinea der bevoegdheidswet, niet in aanmerking komt, daar het begrip «feit dat de oorspronkelijke vordering ten grondslag ligt» moet worden opgevat niet in de zin van een loutere gebeurtenis, maar als rechtsfeit, hetgeen gelijkstaat met het begrip «oorzaak» van art. 23.

Naar deze zienswijze, zouden derhalve, zoals in onderhavig geval, de bedragen van hoofdeis en wedereis tot herstel van schade veroorzaakt door hetzelfde verkeersongeval niet mogen samengegeld worden omdat hun «onderzoek» de schade is door ieder van de aanleggers geleden, met het gevolg dat uw Hof in zake zou dienen te verklaren dat het hoger beroep enkel ontvankelijk is in de mate waarin het gericht is tegen dit deel van het vonnis «a quo»

waarbij de eis van tweede appellante en de weder-eis van geïntimeerde werden afgewezen, ditzelfde vonnis zijnde in laatste aanleg gewezen wat de afwijzing betreft van de eis van eerste appellant ten bedrage van 2.400 F.

Persoonlijk, menen wij te moeten volharden in hetgeen als de «klassieke» interpretatie van art. 37 § 1 al. 3 der bevoegdheidswet kan genoemd worden, vooreerst omdat, zoals de overgrote meerderheid van de arresten van uw Hof het hebben verklaard, deze interpretatie overeenstemt met de geest en de bedoeling van de wetgevende hervorming van 1932 inzake aanleg en bevoegdheid; vervolgens omdat, zoals uw Hof het best beseft, uit deze afwijkende rechtspraak belangrijke bezwaren voortspruiten, waardoor niet enkel een gezonde rechtsbedeling geschaad wordt, doch eveneens het gezag van de rechterlijke beslissingen bij niet ingewijde rechtzoekenden aangetast wordt.

Uw Kamer heeft trouwens de gegrondheid naar recht en rede van laatstvermelde zienswijze andermaal stellig bevestigd in haar arresten van 18 februari (inzake Meyfroot t/ «Eagle Star Insurance Cy. Ltd en Stevens, Sylvain - niet gepubliceerd») en van 12 maart 1963 (inzake Weduwe Rabaey t/ Auleyt, Stéphanie - niet gepubliceerd), waar uw Kamer o.m. overwoog dat «nu bij de wijziging van art. 37 van de bevoegdheidswet door de wet van 15 maart 1932 de samenvoeging van het bedrag van de eis en de wedereis voorgeschreven werd tot de bepaling van de aanleg zodra de tegenvordering voortspruit uit dezelfde overeenkomst of hetzelfde feit als de oorspronkelijke vordering, de omstandigheid dat de wetgever het «feit» vermeldde, en niet de oorzaak, of nog de «titel» - zoals in andere bepalingen wel gedaan wordt (artt. 23 en 25), dient erkend te worden en zulks in dier voege dat het aangewende woord zijn gebruikelijke en normale betekenis behoudt; dat het «feit» aldus voorkomt als de gebeurtenis die zich metterdaad heeft voorgedaan en een ruimere betekenis heeft dan de «oorzaak» of de «titel» van een vordering (Vgl. A.P.R. - Tw. Beroep in burgerlijke zaken en in zaken van koophandel, nrs. 91 en 92; R.C.J.B. 1955, blz. 85, nr. 92, A. Le Paige, - Examen de la jurisprudence - Juridiction et Compétence en matière civile; alsook aangehaalde rechtspraak in beide verhandelingen.

Op grond van al deze beschouwingen, ben ik dan ook de mening toegedaan dat, afgezien van de zienswijze uitgebracht onder 1) hierboven, het bedrag van de eis van eerste appellant dient te worden samengevoegd met het bedrag van de wedereis van geïntimeerde, en dat, waar de twee vorderingen boven het bij artikel 16 der bevoegdheidswet bepaalde peil van de laatste aanleg uitgaan (2400 + 25.581 F), het hoger beroep van eerste appellant, net zoals dit van tweede appellante en van geïntimeerde, «ratione summae» ontvankelijk is.

2. Wat de ontvankelijkheid betreft van de door geïntimeerde ingestelde wedereis:

A) Nopens de verjaring.

De impliciete opheffing, door de wet van 30 mei 1961, van de bepaling van art. 25 der wet van 17 april 1878, luidens dewelke de daden, die de verjaring van de publieke vordering stuitten, insgelijks de verjaring van de burgerlijke vordering, en omgekeerd, is zonder uitwerksel op de daden rechtsgeldig verricht overeenkomstig de wet van 1878 vóór het in

werking treden van de wet van 1961. (Cass., 6 juni 1962, Pas. 1962, I, 1142; R.D.P. 1962 - 1963, blz. 379).

Appellanten hebben hun respectievelijke eis ingesteld bij éénzelfde deurwaardersexploot dd. 23 december 1959, hetzij daags vóór het verstrijken van de verjaringstermijn van één jaar, waaraan de publieke vordering, voortspruitende uit de door hen aan geïntimeerde aangetijde inbreuken op het algemeen politiereglement inzake verkeer, onderworpen was. Deze daad heeft de verjaring rechtsgeldig gestuit ten opzichte van al de partijen in zake, temeer daar zij haar uitwerking heeft «in rem» en niet «in personam». Van zijn kant, heeft geïntimeerde zijn weder-eis ingesteld min dan één jaar nadien, hetzij bij besluitschrift betekend op 24 mei 1960, en zelfs min dan één jaar na de veroordeling van eerste appellant door de politierechtbank te Brugge, bij vonnis van 6 oktober 1959 wegens inbreuk op art. 31bis - 2 K.B. van 22 december 1958 (in werking getreden op 24 december 1958, dag van het ongeval - zie art. 2 van dit K.B.), zijnde wegens het overschrijden van de op 80 km. per uur beperkte snelheid der voertuigen op een zaterdag, vanaf 17 uur.

De wedereis van geïntimeerde is dus, in verband met de verjaring, vanzelfsprekend ontvankelijk (Vgl. dienaangaande: Gent - 24 november 1960 - R.W. 1960 1961, kol. 1138 en advies O.M.).

B) Nopens het eigendom van de wagen van geïntimeerde.

Het ligt voor de hand dat de opwerping van appellanten als zou de wedereis niet ontvankelijk zijn omdat geïntimeerde geen eigenaar zou zijn van de door hem bestuurde wagen, tegengesproken wordt door de door hem voorgelegde faktuur d.d. 27 juni 1958, waaruit blijkt dat hij de wagen persoonlijk heeft gekocht van de N.V. «Garage Central» te Brugge. Het middel werd trouwens, in pleidooien, door de raadsman van appellanten ter rechtszitting van 3 september 1963 uitdrukkelijk verzaakt.

3. Wat de grond van de zaak betreft.

A) Aansprakelijkheid.

Op grond van het strafrechtelijk opsporingsonderzoek en van het vonnis van de politierechtbank te Brugge d.d. 6 oktober 1959, kunnen wij de overwegingen van het aangevochten vonnis omtrent de verkeersinbreuk, zoniet de schuld van eerste appellant bij het ongeval, volkomen bijtreden en tevens het voorbehoud onderstrepen waarmede het getuigenis van zekere Verpoot Frans, dient te worden aanvaard, daar deze getuige, zobeweerd opgenomen aan boord van de wagen van eerste appellant, eerst meer dan drie maanden na de feiten (3 april 1959) door de raadsman van eerste appellant vermeld werd, terwijl eerste appellant over deze hoofdzakelijke getuige, tijdens de vaststellingen en opsporingen van de rijkswacht onmiddellijk na het ongeval (24 december 1958) geen woord gerept had. In zijn besluitschrift vóór het Hof, wijst bovendien geïntimeerde zeer terecht op de blijkbare tegenstrijdigheden tussen de beweringen van voormelde getuige en de verklaringen van eerste appellant zelf.

Deze overwegingen van het aangevochten vonnis doen bij de lezer ervan de verwachting rijzen dat de eerste rechter de aansprakelijkheid van het ongeval enkel ten laste zou hebben gelegd van eerste appellant.

Men is er dan ook enigszins over verwonderd bij

het slot van deze overwegingen te moeten vaststellen dat de eerste rechter, ondanks de door hem uitgebrachte beschouwingen, die wij volkomen beamen, toch in twijfel blijft verkeren, en zowel de wedereis als de principale eisen van appellanten afwijst als zijnde ongegrond.

Naar ons oordeel, op grond van diezelfde overwegingen, en van de oordeelkundige beschouwingen uitgebracht door geïntimeerde in zijn besluitschrift voor het Hof, dient de volledige aansprakelijkheid van het ongeval toegeschreven te worden aan de onvoorzichtigheid van eerste appellant, en meer bepaald aan de zoniet overdreven, minstens anti-reglementaire snelheid door zijn voertuig ontwikkeld op de plaats van het ongeval en in verband met de omstandigheden welke dit ongeval onmiddellijk zijn voorafgegaan.

Wij besluiten dienvolgens tot de afwijzing van de eisen van beide appellanten en tot de toewijzing van geïntimeerde's wedereis, in de mate als hieronder bepaald.

B) Schade door geïntimeerde ondergaan.

De door geïntimeerde ondergane schade dient m.i. te worden beperkt tot de herstellingskosten bepaald bij het op tegenspraak gedaan deskundig onderzoek, d.d. 8 januari 1959 van de heer Hubert, zijnde 17.766 F, terwijl de duur van de herstellingen tot de door hem bepaalde termijn van acht dagen dient te worden herleid, tegen 150 F per dag.

Het bedrag van de wedereis van geïntimeerde dient derhalve, naar ons oordeel, te worden beperkt tot : 17.766 F, meer 150 x 8 of 1200 F, hetzij in totaal : 18.966 F, verhoogd met de moratoire en gerechtelijke intresten, kosten van beide aanleggen ten laste van beide appellanten.

Arrest

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten :

Gezien de gedingstukken, ondermeer de uitgifte van het aangevochten vonnis dd. 21 december 1960 van de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge ;

Overwegende dat de beroepen en het tussenberoep tijdig en regelmatig naar de vorm voorkomen ; dat «ratione summae» de eis van de eerste appellant De Scheemacker vatbaar is voor beroep, vermits voor de beoordeling hiervan bij toepassing van art. 25 van de wet op de bevoegdheid, de hoofdeisen dienen samengeteld ;

dat immers — tot vergoeding en krachtens de een en zelfde titel van de door de eerste appellant bij het litigieus ongeval opgelopen schade — bij hoofdeis wordt gevorderd : a) door de eerste appellant zelf : 2.400 F met de vergoedende intresten wegens derving van zijn voertuig ; b) door de tweede appellant (Motor Union) — als gesubrogeerde in de rechten op schadevergoeding van de eerste appellant om, als omnium-verzekeraar, de herstellingskosten van het voertuig van deze haar verzekerde te hebben vergoed — de som van 25.864 F met dezelfde intresten ;

dat geïntimeerde vordert dat het aangevochten vonnis zou worden hervormd en zijn tegeneis ingewilligd ($2.550 + 23.031 = 25.581$ F met de vergoedende intresten) ;

Dat, nu de wedereis, zoals de eisen samen, de 25.000 F te boven gaat, er geen aanleiding is om de cumulatie van de wedereis met de eisen aan te halen ;

Overwegende dat geïntimeerde's tegeneis, ingesteld

op 24.5.60, niet door verjaring is getroffen ; dat, min dan één jaar voordien en min dan één jaar na het verkeersongeval van 24 december 1958, de eerste appellant op 28.8.1959 gedagvaard werd om zich voor de politierechter te Brugge in verband met het ongeval, nopens twee verkeersinbreuken te verantwoorden ;

Overwegende dat, wegens twijfel, de eerste appellant in deze strafrechtelijke vervolging, met kracht van gewijsde a) is vrijgesproken wegens de telastlegging van verzuim links in te halen, en b) is veroordeeld om, bij inbreuk op artikel 31, 2e van het K.B. van 22.12.1958, op een zaterdag, na 17 uur, met een motorvoertuig een snelheid van meer dan 80 km. per uur te hebben ontwikkeld ;

dat de vrijspraak de tegeneis niet hindert die gesteund wordt op het verwijt van een niet aangepaste snelheid met een niet kunnen stoppen voor een hindernis die kon voorzien worden, wat geen bestanddeel is van het verzuim links in te halen en bijgevolg niet in de kracht van gewijsde begrepen ligt ;

dat de veroordeling om meer dan 80 km per uur te hebben ontwikkeld niet noodzakelijk een niet bij de omstandigheden aangepaste snelheid doet blijken, evenmin een niet tijdig stoppen voor een voorzienbare hindernis ; dat dit bijgevolg te beoordelen blijft ;

Overwegende dat het verkeersongeval zich voordeed te Sysele, 17 u. 15', Dorpsstraat, baan Maldegem-Brugge betonnen autorijbaan met drie gelijke vakken van ieder drie meter, bij droog weder, goede zichtbaarheid, ingetreden duisternis ;

dat de geïntimeerde naar Maldegem stuurde, gevolgd door de eerste appellant, beiden aan het stuur van hun respectievelijk personenmotorvoertuig ;

dat de geïntimeerde naar rechts afsliep om aldaar de baan te verlaten en de oprit van het huis nr 2 op te rijden ;

dat echter hij, op de rechterachterhoek van zijn voertuig werd aangereden door de linkervoorhoek van het voertuig van de eerste appellant ;

Overwegende dat, naar luid van de eensluidende verklaringen van de eerste appellant, de geïntimeerde en Debbaut, dient aangenomen dat de geïntimeerde op het rechter baanvak vooropreed ; dat de alleenstaande andersluidende verklaring van Verpoot daarop niet opweegt ;

dat de geïntimeerde volop aan het afslaan was toen hij werd aangereden (zie De Scheemacker, Maenhout, Debbaut en Verpoot) en bijgevolg op dat ogenblik reeds uitgesproken schuin naar rechts was gericht ;

dat bij de eerste contactname geïntimeerde's voertuig zich minstens met het linkerachterwiel en de linkerachterhoek boven het middenbaanvak bevond (vergelijk : de breedte van beide voertuigen (1,70 m), de trefbreedte van de botsing, het remspoor van de eerste appellant en zijn afstand tot aan het middenbaanvak, het afwijken naar rechts van de achterwielsporen van de eerste appellant waaruit blijkt waar deze wielen zich bevonden toen de botsing aanving) ;

dat dit alles aantoonde dat de geïntimeerde, bij het eerste contact, van het middenbaanvak kwam, waar hij, na eerst van rechts naar links te hebben gestuurd, met een groter deel van zijn voertuig was bovengekomen ;

Overwegende dat dit voorkomt als een manoeuvre met voldoende omvang om aan te nemen dat niet zo dicht mogelijk de rechter rijbaanrand werd gereden, dat het afslaan naar rechts niet zo kort mogelijk werd verricht, en dat de geïntimeerde daarbij andere weggebruikers moest laten voorgaan ;

dat, alhoewel noch een onaangepaste snelheid,

noch een ongepast remmen in zijnen hoofde bewezen zijn, de geïntimeerde toch ermede rekening had moeten houden dat, uiteraard van het afslaan, zijn snelheid, sterk verminderde ten aanzien van diegenen die de rijbaan bleven volgen;

dat de geïntimeerde dit heeft nagelaten en door zijn manoeuvre de eerstet appelland heeft gehinderd;

dat het inwerkingstellen van de rechter richtingaanwijzer hem niet ontsloeg van de verplichting zijn achterlijger te laten voorgaan;

Overwegende dat nergens blijkt — ook niemand houdt het voor — dat de geïntimeerde zijn linker richtingsaanwijzer zou hebben doen werken, evenmin dat hij zo ver naar links zou gegaan zijn dat daaruit alleen mocht afgeleid worden dat hij naar links zou afslaan of dat het rechterbaanvak toch voldoende zou vrij worden en blijven om door te rijden, zulks des te meer daar a) de geïntimeerde integendeel op zeker ogenblik zijn rechter richtingsaanwijzer in werking bracht (de eerste appelland en Verpoot verklaren slechts zulks niet te hebben opgemerkt) en b) de bestuurders akkoord gaan dat er een tegenlijger op het punt stond te kruisen;

— dat waar hij toegeeft tegen 90 km per uur van op 20 meter geïntimeerde's afslaan te hebben zien aanvangen — de eerste appelland vroeger en tijdig geïntimeerde's eerste uitwijking naar links heeft kunnen opmerken, en oordelen dat geïntimeerde niet duidelijk een inzicht van naar links af te slaan deed blijken;

dat dan reeds de eerste appelland had moeten vertragen en mitsdien tijdig zou kunnen stoppen hebben;

dat — nu hij toch zijn snelheid heeft behouden tot dat de geïntimeerde naar rechts af sloeg — de eerste appelland zijn snelheid niet volgens de omstandigheden van het verkeer heeft geregeld en niet heeft kunnen stoppen voor een hindernis die te voorzien was;

Overwegende dat de fouten van de eerste appelland en van de geïntimeerde elkander niet uitsluiten; dat beiden oorzaak waren van de aanrijding en van de schade aan de voertuigen; dat, naar billijkheid en volgens het Hof, onder hen de verantwoordelijkheid bij helften dient verdeeld;

Overwegende dat de schade bewezen is als volgt;

1) bij de eerste appelland:

a) derving van voertuig-duur van herstelling en wachttijd: 12 dagen x 150 F = 1.800 F;

b) herstellingskosten aan het voertuig (door de tweede appelland met subrogatie vergoed): 25.864 F;

2) bij de geïntimeerde: a) derving van voertuig, duur van herstel en wachttijd 17 dagen x 150 F = 2.550 F en b) herstellingskosten: 17.766 F of samen 20.316 F;

Om die redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord in openbare rechtszitting de heer Matthys, Procureur-generaal in zijn advies, eensluitend nopens de ontvankelijkheid van de beroepen en de eisen, en grotendeels eensluitend ten gronde;

Ontvangt de beroepen, verklaart ze gegrond, doet het aangevochten vonnis teniet, en opnieuw wijzende;

Veroordeelt de geïntimeerde om te betalen aan de eerste appelland de som van 1.800 : 2 = negenhonderd F en aan de tweede appelland de som van 25.864 F : 2 = twaalfduizend negenhonderd tweeëndertig frank, beide bedragen met de vergoedende intresten van 24.12.1958 tot 23.12.1959, en met de gerechtelijke intresten van dan af;

Veroordeelt de eerste appelland om aan de geïntimeerde te betalen de som van 20.316 F : 2 = tien-duizend honderd achtenvijftig frank, met de vergoedende intresten van 24.12.1958 tot 24.5.1960 en met de gerechtelijke intresten van dan af;

Veroordeelt de geïntimeerde tot de kosten in beide aanleggen gevallen aan de zijde van de appellanden, en de eerste appelland tot de kosten in beide aanleggen gevallen aan de zijde van de geïntimeerde;

Beveelt de afscheiding der kosten op het hoger beroep gevallen ten bate van pleitbezorger Cruyt, die ter rechtszitting van heden bevestigt het grootste deel ervan te hebben voorgeschoten.

BURGERLIJKE RECHTBANK VAN ANTWERPEN

3e Kamer. — 2 maart 1964.

Voorzitter : M. Deripaincel.

O.M. : M. Kinart.

Advocaten : Mrs. Kinsbergen, Van Heghe en Schöller.

Schenkingen. — Een schenking is niet immoreel wanneer de determinerende drijfveer van deze schenking een wederzijdse genegenheid geweest is.

Een schenking die een ongeoorloofde of oneerlijke oorzaak heeft is nietig. Dit is vooral het geval voor schenkingen die buitenechtelijke betrekkingen in stand houden, hetzij belonen. Nochtans veronderstellen de termen « buitenechtelijke betrekkingen » of « concubinage » een hartstocht in sexualiteit buiten het huwelijk.

Wanneer een gepensionneerd zeeofficier van ongeveer 65 jaar oud en een weduwe die ongeveer 54 jaar oud is, elkaar leren kennen, kan niet beweerd worden dat hartstocht en drift de drijfveer vormen van hun wederzijdse betrekkingen. Er mag aangenomen worden dat zij het inzicht hadden samen te huwen, doch hoofdzakelijk om genegenheid en troost te zoeken. De steun, de genegenheid die een alleenstaand man van 65 jaar zoekt bij een vrouw van 54 jaar kan niet immoreel genoemd worden.

De determinerende drijfveer van een gift in dergelijke omstandigheden is de wederzijdse genegenheid die niet immoreel is en derhalve bestaat er geen reden om een dergelijke schenking nietig te verklaren.

Van den Eynde t./ Simons en De Beuckelaer.

Gezien de stukken des gedings, o.m. de hieraangehechte dagvaardingen, betekend door het ambt van deurwaarder Vandenhende te Antwerpen, d.d. 13 september 1962 en door het ambt van deurwaarder P. De Ridder, te Antwerpen, d.d. 23 januari 1963;

Gelet op art. 2, 34, 35, 4111 der wet van 15 juni 1935; Gezien het tussenvonnissen dezer rechtbank, d.d. 9 april 1963; Overwegende dat een goede gerechtigheid vereist dat beide zaken zouden worden gevoegd derwijze dat uitspraak worde gedaan in een enkel vonnis over beide vorderingen;

Overwegende dat de eis van aanlegster, in de eerste dagvaarding, strekt tot de verklaring voor recht, lastens de gedaagde Simons, dat de 7 obligaties lening 1958-68 aan 5 % aan toonder van 10.000 F elk koepon 4 aangehecht, nr 063493 tot en met 063487 en 2 obligaties van zelfde lening van 50.000 F elk, koepon 4 aangehecht, nr 002955 en 002954 eigendom zijn van aanleg-

ster; tot het gegrond verklaren van het verzet geformuleerd door aanlegster tegen de teruggave van deze obligaties aan verweerder Simons en tot het bevelen door de rechtbank dat de Hoofdgriffier dezer rechtbank voormelde obligaties aan aanlegster zal afleveren op vertoon van het te vellen vonnis;

Overwegende dat verweerder op deze eis bij tegeneis lastens aanlegster de zelfde eis stelt, bij dien verstande dat hij ook vordert dat voor recht zou worden verklaard dat drie obligaties van de zelfde lening van 10.000 F elk, nr 063484 - 063585 en 063486 zijn eigendom zijn, en dat het verzet door aanlegster Van den Eynde Gisèle op 29-9-1960 betekend aan het Ministerie van Financiën te Brussel ongeldig is;

Overwegende dat de eis van aanleggers in de tweede dagvaarding stelt tot de verklaring voor recht lastens alle gedaagden dat deel uitmaken van de nalatenschap van wijlen De Beuckelaer Petrus, overleden te Deurne op 26 oktober 1959: alle obligaties gevonden in de brandkast van de Westminster Foreign Bank Ltd. op naam van Somers Jeanne, weduwe Van den Eynde, overleden te Antwerpen op 11-12-1959, twee obligaties Belg. Staatslening aan 5 % van elk 50.000 F nr 2954 en 2955 en tien obligaties van zelfde lening van elk 10.000 F, nrs 63484 tot en met 63493; tot verklaring voor recht, lastens gedaagde Van den Eynde Gisèle, dat zo deze effecten aan haar moeder en erflaterster werden gegeven door De Beuckelaer P. deze gift nietig is « uit hoofde van een onzedelijke en onrechtmatige oorzaak »; tot de verklaring voor recht dat er geen enkel bewijs bestaat van gift door de overledene Somers Jeanne, weduwe Van den Eynde, aan Simons Jozef en dezes echtgenote en het materieel bezit van deze laatste niet rechtmatig is, wegens clandestiniteit en dubbelzinnigheid; tot de veroordeling van verweerders om aan aanleggers over te dragen de voormelde effecten of hun tegenwaarde zijnde een som van 350.000 F en bovendien tot het bevelen door de rechtbank dat de effecten in beslag genomen ter Griffie van deze rechtbank of op de Nationale Bank aan aanlegers zullen worden afgeleverd in afrekening van de bedragen tot de welke verweerders zullen worden veroordeeld; in ondergeschikte orde, tot de verklaring voor recht dat de schenking door De Beuckelaer Petrus gedaan aan Somers Jeanne, weduwe Van den Eynde, het beschikbaar gedeelte overtreft, dienvolgens tot de veroordeling van verweerders tot inkorting en/of teruggave van de helft van 350.000 F, zijnde 175.000 F.

Overwegende dat het geding zich situeert in de volgende feitelijke omstandigheden: De Beuckelaer Petrus, geboren op 13 juni 1892, weduwnaar van Clement Helena, geboren op 1 mei 1894 en overleden op 5 oktober 1952, woont in bij zijn dochter Joanna, geboren op 6 februari 1913, echtgenote Van der Vaet; De Beuckelaer, volgens de verklaringen van zijn dochter in haar klacht d.d. 28 november 1959 aan dhr Prokureur des Konings te Antwerpen, zou in begin 1957 plannen hebben gehad om te huwen met de weduwe Van den Eynde; de dochter heeft zich tegen deze plannen verzet omdat deze weduwe slechts tien jaar jonger was dan zij zelf, hierbij vergetende dat zij slechts 20 jaar jonger was dan haar vader, die dan 64 jaar was, zij 44 en de weduwe Van den Eynde 54. De Beuckelaer P. is dan bij zijn dochter weggegaan om zich te laten inschrijven te Antwerpen, Boerhavestraat 28 en om, volgens zijn dochter, verblijf te houden in de Kerkstraat en vervolgens te Deurne, Bisschoppenhoflaan 180 bij de weduwe Van den Eynde. Onderwijl werd door deze Rechtbank bij vonnis van 22-11-1957 op dagvaarding d.d. 24-10-1957 ten verzoeken van De Beuckelaer P. de vereffening-verdeling bevolen van de

gemeenschap en nalatenschap van Clement Helena, echtgenote De Beuckelaer P. Ten gevolge van deze vereffening-verdeling zou op 19 mei 1958, 330.000 F aan De Beuckelaer P. zijn uitbetaald wijl hij reeds in zijn bezit of onder zijn hoede zou hebben gehad circa 258.000 F. De Beuckelaer P. is plots overleden op 26 oktober 1959 te Deurne, Bisschoppenhoflaan 180; de dochter had haar vader niet meer gezien sedert zijn vertrek bij haar op 4 november 1959 vraagt een notaris namens de echtelingen Van der Vaet-De Beuckelaer aan de weduwe Van den Eynde of de overledene enig bezit had ten haren huize, waarop de weduwe een vrij doordacht ontkennend antwoord gaf; Hierop werd door de dochter Joanna De Beuckelaer klacht neergelegd bij dhr Prokureur des Konings op 28-11-1959, wegens het verduisteren van een half miljoen franken. Werden gehoord door de Gerechtelijke politie te Antwerpen op 3, 4 en 5 december 1959: Van den Abbeel Margaretha, echtgenote De Ryck, nicht van De Beuckelaer; Govaerts Leontina en Govaerts Joanna, tweelingzusters, halfzusters van Clement Helena, overleden echtgenote van De Beuckelaer P.; Govaerts Joanna zijnde de echtgenote van Simons Jozef, bij wie straks voor 200.000 F effecten zal gevonden worden, alle drie samen wonende te Brasschaat, en Somers Joanna, weduwe Van den Eynde; alle vier weten van niets. Op 11 december 1959 pleegt deze laatste zelfmoord in haar woonst Nachtegaalstraat 42. Effecten worden verder niet gevonden. In mei 1960 komt de dochter Van de weduwe Van den Eynde, Gisèle, terug in België, na sinds mei 1956 in Noorwegen en Australië te hebben verbleven. Zij verklaart dat zij vóór december 1955 De Beuckelaer P. verscheidene malen bij haar moeder op bezoek heeft gezien. Sedert december 1955 heeft zij geen contact met haar moeder meer gehad; van effecten weet zij niets af, tenzij van deze die in het brandkoffer van de Westminster F. Bank Ltd. werden gevonden.

Slechts op 11 juni 1960 verneemt de gerechtelijke inspecteur Reniers dat bij de wisselagent Naets op naam van Van den Eynde, Bisschoppenhoflaan 180 te Deurne, op 16 september 1958, voor 200.000 F nominale waarde Belg. Staatsleningen 1958-1958 aan 5 % werden aangekocht, alsmede de nrs van de obligatiën. Van den Eynde Gisèle verklaart overtuigd te zijn dat de 200.000 frank niet voortkwamen van haar moeder zelf. De dochter De Beuckelaer vertrouwt zich verder op het vooronderzoek van de gerechtelijke politie, wijl de dochter Van den Eynde, in toepassing van de wet van 24 juli 1921, op 26 september 1960 verzet betekent aan de minister van Financiën op obligatiën waarvan de nummers opgegeven door wisselagent Naets. Op 20 februari 1962 werden aldus die obligatiën van 10.000 F elk teruggevonden, alsook de originele verkoper Simons Jozef, waarvan de echtgenote Govaerts Joanna, onder-vraagd op 4 december 1959 niet wist. Simons, onder-vraagd op 19 juni 1962, bekent de effecten te hebben gekregen van de weduwe Van den Eynde drie weken vóór haar dood, zonder enige reden of uitleg; enige dagen nadien zou hij zijn vrouw en schoonzuster over deze gift op de hoogte hebben gebracht; de weduwe Van den Eynde overleed op 11 december 1959, dus schijnen deze vrouwen op 4 december 1959 de waarheid niet te hebben gezegd;

Overwegende dat wanneer de partij Van den Eynde Gisèle beweert dat de obligatiën van de lening 1958-1968 zouden zijn aangekocht door de moeder Wwe Van den Eynde met haar eigen spaarpenningen en de aanleggende partij Van der Vaet-De Beuckelaer het tegenovergestelde zou moeten bewijzen volgens de bepalingen van art. 1341 B.W. zij faalt in rechte en in feite;

dat inderdaad ter zake art. 1348 B.W. uiteraard van toepassing is; dat de bewering in feite van Van den Eynde Gisèle in haar besluiten volkomen te niet wordt gedaan door haar verklaring aan de gerechtelijke politie op 11 juni 1960; (P.V. 5852 van 25-5-1960. Ger. Pol.) dat deze verklaring strookt met alle gegevens van de strafrechterlijke dossiers die in afschrift werden voorgelegd; dat het een vaststaand feit is dat de gelden nodig voor de aankoop van de obligatiën bij wisselagent Naets van De Beuckelaer waren;

Overwegende dat de eis van aanleggers Van der Vaet-De Beuckelaer ongegrond voorkomt wat betreft de effecten vermeld in het dispositief gedeelte van hun dagvaarding sub I en sub II; dat inderdaad de effecten sub I gevonden werden in het brandkoffer van de Westminster Bank op naam van de weduwe Van den Eynde, en deze laatste dit koffer in huur had sinds 23 juni 1953; dat uit de voorgebrachte stukken blijkt dat deze laatste ook zelf enige obligaties heeft gekocht met haar spaarpenningen; dat trouwens deze kleine aankopen van een obligatie van 1.000 F per jaar bevestigen dat de aankoop voor 200.000 F nominale waarde obligaties is geschied met de gelden van De Beuckelaer; dat de effecten vermeld sub II en waarvan de nrs werden opgegeven door Van den Abbeel Margaretha, echtgenote De Ryck, nergens werden teruggevonden en uit niets blijkt dat de weduwe Van den Eynde deze ooit zou gehad hebben;

Overwegende dat verweerder Simons moeilijk kan beweren dat hij de obligatiën ter waarde van 200.000 F heeft gekregen als onbesproken gift; dat hij zelf beweert de effecten te hebben gekregen ongeveer drie weken voor de dood van de wed. Van den Eynde, in het geheim — haast tussen twee deuren — zonder dat zijn echtgenote en dezer tweelingzuster die bij hem inwoont, er iets van wisten; dat volgens hem de geefster bij hem in Brasschaat zou zijn gekomen en hem het pak effecten zou hebben overhandigd met de woorden « hier zie, da's voor u » zonder verder een woord uitleg; dat hij enige dagen nadien zijn vrouw en schoonzuster op de hoogte heeft gebracht, en dat wanneer deze op 4 en 5 december 1959 door de gerechtelijke politie worden ondervraagd zij van niets weten; dat hij meer dan een jaar heeft gewacht alvorens iets aan te durven met deze effecten, om dan langs een onmogelijke en minstens abnormale weg te riskeren er drie van te verkopen; dat al deze gegevens ontegensprekelijk uitmaken dat verweerder Simons nooit het ondubbelzinnig en rustig bezit van deze effecten heeft gehad; dat de wed. Van den Eynde nooit de « animus donandi » of inzicht tot schenken heeft gehad wanneer zij de effecten heeft overhandigd; dat zij enkel deze effecten aan alle toen gaande opzoeken heeft willen onttrekken; dat er niet de minste twijfel bestaat dat Simons zich onmogelijk kan beroepen op een ware schenking;

Overwegende dat aanleggers in hoofdorde aanvoeren dat de verkoop van effecten met de gelden van De Beuckelaer als een onrechtstreekse gift moet worden beschouwd van deze aandelen; dat deze gift nietig was als hebbende een ongeoorloofde of oneerlijke oorzaak, hetzij het in stand houden hetzij het belonen van buitenechtelijke betrekkingen;

Overwegende dat het volstaat dat deze ongeoorloofde of oneerlijke oorzaak aanwezig is tussen meerdere andere opdat de schenking nietig zou zijn;

Overwegende dat echter eerst scherp moet worden gesteld wat rechtsleer en rechtspraak verstaan onder hetgeen in de besluiten van aanleggers « buitenechtelijke betrekkingen » wordt genoemd; dat men noodzakelijkerwijze aan de franse termen « concubins » en

« concubinage » denkt, omtrent dewelke heel wat meer rechtsliteratuur bestaat, dat deze woorden rechtstreeks van het latijn « concumbere » — een bed delen — zijn afgeleid; dat genoemde termen noodzakelijkerwijze minstens een zweem van hartstocht in sexualiteit buiten het huwelijk inhouden, met het gevolg dat de begrippen die zij vertegenwoordigen strijdig zijn met de moraal of goede zeden en de openbare orde, die alleen gediend is met huwelijken zij het ook na echtscheiding;

Overwegende dat de wetgever door de eeuwen heen — en terecht — een dergelijke angst heeft gehad van hartstocht en drift, als storend element van de menselijke wil en de sociale orde, dat ook tussen gehuwde man en vrouw schenkingen bij testament of onder levenden als nietig dienen beschouwd; dat echter ons burgerlijk wetboek deze strengheid heeft laten varen en nergens « expressis verbis » dit bepaald verbod heeft uitgevaardigd, ook niet voor ongehuwden; dat thans deze handelingen nietig dienen verklaard bij toepassing van art 6, 1131 en 1133 van het B.W.

Overwegende dat ter zake het probleem zich stelt betreffende een gepensioneerde zeeofficier, die ongeveer 65 jaar oud was en een weduwe die ongeveer 54 jaar oud was, wanneer zij elkaar leerden kennen; dat van deze mensen niet meer kan beweerd worden dat hartstocht en drift de drijfveer vormden van hun wederzijdse betrekkingen; dat zij het inzicht hebben gehad samen te huwen mag aangenomen worden, doch dan hebben zij hoofdzakelijk genegenheid en troost gezocht; hij had gevaren, en pas op rust en voor goed aan de wal, werd hij weduwnaar, had blijkbaar enkel een ouderdomspensioen en had in het gezin van zijn enige dochter het geluk niet gevonden; zij was weduwe en had schijnbaar ook veel narigheid beleefd met haar enig kind; het huwelijk is niet doorgestaan daar de dochter van 44 jaar oud vond dat het leeftijdsverschil met haar mogelijke stiefmoeder slechts tien jaar was, wijl haar vader dan toch ook slechts 20 jaar ouder was dan zij zelf;

Overwegende dat indien « concubuisant » — loutere voorwaardelijkheid — dit voor de overledene hoogst bijkomstig moet zijn geweest, gezien hun leeftijd; dat de determinerende drijfveer enkel is geweest een wederzijdse genegenheid spruitende uit een gemeenzame lotsbestemming die zij verder wilden delen;

Overwegende dat wanneer professor Dabin in zijn commentaar op het arrest van het Hof van Cassatie van 13 november 1953 terecht doet opmerken dat indien de immoraliteit van een bijkomende drijfveer de moraliteit van de determinerende drijfveer vertroebelt, dit niet wegneemt dat de moraliteit van de determinerende drijfveer « in se » blijft; dat niet immoreel kan worden genoemd de steun en de genegenheid die een alleenstaande man van 65 jaar zoekt bij een vrouw van 54 jaar; dat de psychische aanwezigheid van een vrouw noodzakelijk kan zijn voor het evenwicht van een man, en omgekeerd, zonder dat daarom hartstocht en drift een rol spelen;

Overwegende dat als besluit van deze beschouwingen moet aanvaard worden dat de determinerende drijfveer van de gift is geweest een wederzijdse genegenheid die niet immoreel is; dat er dan ook geen reden aanwezig is om toepassing te maken van art. 6, 1131 en 1133 van het B.W. en de schenking nietig te verklaren;

Overwegende dat de nalatenschap van De Beuckelaer P. niets anders behelsde dan de opgevorderde effecten ter waarde van 200.000 F en het reservatair gedeelte niet mag aangetast worden; dat wijlen De Beuckelaer P.

een kind had, nl. aanlegster, dat recht heeft op de reservataire helft van de nalatenschap van wijlen haar vader; dat haar dus toekomt de helft van de obligaties die gedeeltelijk berusten ter Griffie van deze Rechtbank en gedeeltelijk met beslag zijn gelegd op de Nationale Bank van België;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Gehoord in openbare zitting, de heer Kinart, Substituut Prokureur des Konings, in zijn gedeeltelijk eensluidend advies, gegeven in de Nederlandse taal;

Rechtdoende op tegenspraak;

Voegt de zaken A.R. nr 87.488 en 89.583 samen wegens vernochtheid;

Alle andere en strijdige besluiten verwerpende;

Verklaart voor recht dat de schenking van wijlen P.E. De Beuckelaer aan wijlen Somers, weduwe Van den Eynde, het beschikbaar gedeelte overtreft;

Beveelt dat de heer Hoofdgriffier dezer Rechtbank gemachtigd is de twee obligaties lening 1958-1958, 5 % aan toonder, van 50.000 F elk, nrs 002954 en 002955 af te geven aan aanleggers Van der Vaet-De Beuckelaer;

Beveelt de zelfde aflevering van de zeven obligaties zelfde lening van 10.000 F elk aan aanlegster Van den Eynde Gisèle, tegen vertoon van huidig vonnis;

Geeft voorbehoud aan aanlegster Van den Eynde Gisèle van haar rechten op de drie obligaties van 10.000 F elk, waarop beslag gelegd werd op de Nationale Bank van België;

Verklaart de tegeneis van verweerder Simons ongegrond;

Veroordeelt verweerder Simons tot de kosten van het geding;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-tengestaande alle verhaal en zonder borgstelling.

VREDEGERECHT TE BOOM

13 februari 1964.

Rechter M. Monballiu.
Advokaat: Mr. W. Smets.

Rijksdienst voor de Pensioenen der Zelfstandigen. — Verjaring. — Onmiddellijke en ambtshalve toepassing van artikel 17 van de wet van 31 augustus 1963. — De door de wet voorziene verjaringstermijn is een vaste termijn voorgeschreven op straf van verval.

De vorderingen van de Rijksdienst voor de Pensioenen der Zelfstandigen verjaren na vijf jaar te rekenen vanaf de 1e januari, die volgt op het jaar waarvoor de bijdragen verschuldigd zijn.

Daar de wetten van 30 juni 1956, 28 maart 1960 en 31 augustus 1963 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen de maatschappelijke orde aanbelangen en als zodanig van openbare orde zijn, moeten zij onmiddellijk na hun in werkingtreding worden toegepast.

Artikel 17 van de wet van 31 augustus 1963 is derhalve toepasselijk niet alleen op toestanden ontstaan na het van kracht worden van de wet op 1 juli 1963, maar tevens op al de toekomstige gevolgen van toestanden ontstaan onder het beheer van de vorige wetten van 30 juni 1956 en 28 maart 1960.

Uit de wordingsgeschiedenis van de wet blijkt dat de in art. 17 voorziene verjaringstermijn het karakter

vertoont van een vaste termijn, door de wetgever dwingend opgelegd aan de instellingen, waaraan de inrichting en de werking van de openbare dienst betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen werd toevertrouwd.

Artikel 2223 burgerlijk wetboek is derhalve ter zake niet toepasselijk en ook wanneer de verschijnende gedaagde partij de verjaring niet opwerpt is de rechter verplicht het middel van de verjaring ambtshalve toe te voegen en te onderzoeken.

R.P.Z. t./ Hellemans en Van Buggenhout.

Overwegende dat de eis van aanlegger strekt tot betaling door verweerders van een som in de inleidende dagvaarding begroot op 3.706,— F maar in de besluiten overeenkomstig de gewijzigde invorderingsstaat herleid op 2.520,— F, zijnde de door verweerders verschuldigde pensioen- en solidariteitsbijdragen over de jaren 1956, 1957, 1958 en 1959, vermeerdert met interesten en boeten, in uitvoering van de wet van 30 juni 1956 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen;

Overwegende dat verweerders de eis weliswaar betwisten, maar hiertoe geen enkel middel laten gelden en ook de verjaring van bepaald gevorderde bedragen niet opwerpen;

Dat aanlegger dan ook besluit tot de integrale toekenning van zijn eis en tot staving hiervan laat gelden dat geen der gevorderde bedragen verjaard is, daar de termijn van de verjaring voor de achterstallige bijdragen, overeenkomstig artikel 8 van de wet van 30 juni 1956, drie jaar belooft te rekenen van de dag der vordering tot het vestigen van een pensioenfonds;

Dat de ingebrekestelling van verweerders om een pensioenfonds te vestigen plaats had op 13 september 1962 en de eis ingeleid bij deurwaardersexploot van 16 augustus 1963, derhalve tijdig de verjaring heeft gestuit;

Dat hij bovendien laat gelden dat de verjaring een middel is dat verweerders zelf hadden dienen op te werpen, maar dat in geen geval ambtshalve door de rechtbank kan worden toegepast;

1. Betreffende de ter zake toepasselijke verjaringstermijn:

Overwegende dat de wetten van 30 juni 1956, 28 maart 1960 en 31 augustus 1963 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen de maatschappelijke orde aanbelangen;

Dat dergelijke wettelijke bepalingen, van openbare orde zijn, onmiddellijk na hun in werkingtreding moeten toegepast worden in de door de wetgever vastgestelde mate, en toepasselijk zijn niet alleen op toestanden ontstaan na het van kracht worden van de wet, maar tevens op al de toekomstige gevolgen van toestanden ontstaan onder het beheer van de vorige wet (cfr. H. De Page, Droit Civil, Deel I, nr. 231; Cassatie 27 juni 1935, Pas. 1935/I/295; 18 februari 1937, Pas. 1937/I/63; 27 januari 1938, Pas. 1938/I/23; 29 januari 1951, Pas. 1951/I/350);

Overwegende dat de wet van 30 juni 1956 werd opgeheven door artikel 72 van de wet van 28 maart 1960, die de vorige wet verving en in werking trad met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 1960;

Dat de wet van 28 maart 1960 op haar beurt werd opgeheven door artikel 75 van de wet van 31 augustus 1963, die de vorige wet verving en in werking trad met terugwerkende kracht vanaf 1 juli 1963;

Overwegende dat de vordering van de bijdragen, overeenkomstig artikel 17 van deze wet, verjaart na vijf jaar te rekenen vanaf de 1e januari die volgt op het jaar waarvoor zij verschuldigd zijn;

Dat met betrekking tot de verjaring derhalve niet artikel 8 van de wet van 30 juni 1956 ter zake toepasselijk is, gezien dit artikel werd opgeheven door de wet van 28 maart 1960 en met terugwerkende kracht buiten werking gesteld vanaf 1 januari 1960, maar wel art. 17 van de wet van 31 augustus 1963 dat de rechtstoestand van partijen met terugwerkende kracht sedert 1 juli 1963 beheerst;

2. Betreffende de ambtshalve toepassing van de verjaring :

Overwegende dat artikel 2223 burgerlijk wetboek weliswaar bepaalt dat de rechter het middel van de verjaring niet ambtshalve mag toepassen;

Dat dit voorschrift echter, ofschoon het een vrij algemene draagwijdte heeft, nochtans niet toepasselijk is betwistingen die, al wezen zij ook van civiele aard, de openbare orde raken;

Dat in dergelijke aangelegenheden de rechter elk rechtsmiddel mag en moet toevoegen dat dienend is voor de eis of voor de exceptie (cfr. Cassatie, 19 maart 1891, Pas. 1891/I/94, met eensluitend advies van Advokaat-generaal Bosch);

Overwegende dat het ter zake gaat om een aangelegenheid van sociaal recht, beheerst door de dwingende en buiten het gemeen recht staande voorschriften van de wet van 31 augustus 1963, en dat deze aangelegenheid, met name de invordering van de bijdragen en de daaraan beantwoordende uitkering van de pensioenen, in het kader van een welvaartsstaat en de maatschappelijke opvattingen die hieraan ten grondslag liggen, onbetwistbaar de openbare orde raakt;

Overwegende bovendien dat uit de wordingsgeschiedenis van de wet van 31 augustus 1963 blijkt dat de verjaringstermijn van artikel 17 het karakter vertoont van een vaste termijn, binnen dewelke de invordering van de bijdragen dient te geschieden op straf van verval;

Overwegende inderdaad dat in het verslag namens de Commissie van de Middenstand uitgebracht door de heer Tanghe, in de beschouwingen betreffende art. 17 van de wet, nergens sprake is van het vermoeden van betaling of van de bescherming van de schuldenaar tegen een zodanige opeenhoping van achterstallen dat ze op de duur zou aangroeien tot een kapitaal, die de beweegredenen zijn van de korte civiele verjarings-termijnen voorzien door artikel 2271 en volgende van het burgerlijk wetboek;

Dat deze motieven klaarblijkelijk niet de «ratio legis» zijn van de verjaringstermijn voorzien door artikel 17 van de wet, die volgens de beschouwingen van dit verslag als grondslag heeft de wil van de wetgever om de openbare en semi-openbare instellingen, waaraan de inrichting en de werking van de openbare dienst betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen werd toevertrouwd, te verplichten binnen de onontbeerlijk maar tevens voldoende geachte termijn van vijf jaar de invordering van de bijdragen te verwezenlijken (cfr. Parlementaire stukken, Kamer van Volksvertegenwoordigers, 1962-63, nr. 573/6, blz. 22);

Overwegende dat een dergelijke termijn niet het karakter vertoont van de korte civiele verjarings-termijnen die onder toepassing vallen van artikel 2223 burgerlijk wetboek, maar wel het karakter van een vaste termijn, door de wetgever dwingend opgelegd aan

de instellingen die met de openbare dienst belast zijn om binnen de vastgestelde termijn de invordering van de bijdragen te verwezenlijken;

Dat de rechtbank dan ook ambtshalve het middel van de verjaring voortvloeiend uit artikel 17 van de wet van 31 augustus 1963 dient toe te voegen en te onderzoeken;

Overwegende dat de eis van aanlegger werd ingeleid op 16 augustus 1963;

Dat ofschoon de eis steunde op een foutieve invorderingsstaat en de behandeling van de zaak om deze reden diende verdaagd te worden tot op onze zitting van 16 januari 1964, de datum van het inleidend deurewaardersexploot nochtans beslissend blijft met betrekking tot het vaststellen van de verjaring; ,

Dat derhalve bij toepassing van artikel 17 van de wet van 31 augustus 1963 de bijdragen verschuldigd over de jaren 1956 en 1957 verjaard zijn;

Dat de eis van aanlegger bijgevolg gedeeltelijk gegrond is in zover hij betrekking heeft op de door verweerders verschuldigde pensioen- en solidariteitsbijdragen over de jaren 1958 en 1959, vermeerderd met de intresten en de boeten, zijnde in totaal een bedrag van 1.705,— F;

Dat hij, tot dit bedrag herleid, gegrond is en dient toegekend te worden;

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter, rechtdoende op tegenspraak;

Alle andere en strijdige besluiten verwerpend en na akte te hebben verleend aan aanlegger dat hij zijn eis herleidt tot een bedrag van 2.520,— F;

Verklaren de eis van aanlegger ontvankelijk en gegrond in de hierna vermelde mate;

Zeggen voor recht dat de vordering in zover ze betrekking heeft op de bijdragen verschuldigd over de jaren 1956 en 1957 verjaard is;

Verklaren het overige van de eis gegrond en veroordelen dienvolgens verweerders aan aanlegger te betalen de som van 1.705,—F met de verwijsintresten sedert 30 juni 1963 op de som van 1.440,— F en de gerechtelijke intresten;

Verwijzen verwerende partij tot de kosten van het geding, deze tot op heden belopende op 211,— F;

Verklaren onderhavig vonnis bij toepassing van artikel 52 van de wet van 31 augustus 1963 uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande beroep en zonder borgtocht.

NOOT: Vergelijk vonnis van dezelfde rechtbank d.d. 19 december 1963, R.W. 1963/1964, 1078, waar dezelfde verjaringstermijn eveneens ambtshalve doch bij verstek voor de gedaagde werd toegepast.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

VREDEGERECHT TE GENT

3e kanton. — 8 januari 1964.

Rechter : M. Remouchamps.

Advokaten : Mrs. Van Schoote en Blanckaert.

Verkeer. — Gebrek van het wegdek : verzakking en ophoging als gevolg van dooi. — Aansprakelijkheid van de gemeente.

Op een goed onderhouden weg is over een lengte van 5 meter een ophoging van 0,20 m en op 0,60 m daarnaast een inzinking van 0,10 m diepte met een breedte van 0,40 m over een lengte van 100 m als gevolg van lange wintervorst ontstaan. Voor de bestuurder van een autovoertuig die deze — reeds tien dagen bestaande — hindernis niet kende, was zij wegens de goede onderhoud van het overige wegdek, onvoorzienbaar, daar hij zijn snelheid en richting naar de bestaande voorzienbare hindernissen mocht regelen.

Segers t./ Gemeente Mariakerke.

Overwegende dat de vordering ingesteld bij geboekt exploit van deurwaarder Georges Heughebaert, te Gent, d.d. 25 juli 1963, tot doel heeft : de veroordeling van gedaagde in de betaling aan eiser van de som van 3897 F voor schade berokkend aan, en derving van de personenwagen van eiser, naar aanleiding van een ongeval dat plaats greep de Mariakerke, op 10 maart 1963, om 18.40 u. ten gevolge van een inzinking in het wegdek; de veroordeling van gedaagde tot de vergoedende intresten, de gerechtelijke intresten, en de kosten van het geding.

Overwegende dat eiser per auto rijdend op 10 maart 1963, Graaf van Vlaanderenstraat te Mariakerke, schade opliep aan het onderstel van zijn wagen wegens een gebrek aan het wegdek dat op 5 m lengte een ophoging van 0,20 m en er op 0,60 m naast een inzinking van 0,10 m diepte op honderd m lengte en op 0,30 m breedte vertoonde;

Overwegende dat het ongeval zich voordeed om 18,40 uur, bij helder weer; dat bedoelde weg als zeer goed onderhouden werd beschreven doch de verzakking en ophoging ter plaatse vertoonde als gevolg van de lange wintervorst; dat verweerster verklaart er geen vroeger kennis van te hebben gehad terwijl geburen het gebrek sedert 28 februari 1963 bemerkten;

Overwegende dat eiser beschikte over een vrije doortocht van bijna acht meter, en zijn snelheid en richting hoefde te regelen naar bestaande voorzienbare hindernissen; dat echter wegens de goede onderhoud van het overige wegdek het plaatselijk gebrek onvoorzienbaar was, en verweerster tekortschoot aan waakzaamheid en onderhoud; dat de schade tegensprekelijk op 3047 F werd geraamd en verweerster hiervoor in staat;

Gelet op artikelen 2, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Om deze redenen :

Wij, vrederechter, recht doende tegensprekelijk : veroordelen verweerster in betaling aan eiser van 3147 F meer de gerechtelijke intresten;

Veroordelen verweerster tot de kosten van het geding.

NOOT. — Verg. o.a. Vrederecht (1e kanton) Antwerpen 18 september 1963, R.W. 1963/64, 414.

BOEKBESPREKING

F. Van Goethem en E. Suy. — Beknopt handboek van het Volkenrecht. — N.V. Standaard-Boekhandel, Antwerpen-Amsterdam. 297 blz.

Tengevolge van het internationaal karakter van het volkenrecht is deze tak van de rechtswetenschap ten onzent gedurende vele jaren hoofdzakelijk bestudeerd geworden in de vele vooraanstaande werken die daarover in vreemde talen werden geschreven. Het is een van de sectoren waarvan de behandeling in onze eigen taal het langst op zich heeft laten wachten. Wel hadden wij vroeger in het Nederlands het zo voortreffelijk werk van De Louter, dat thans echter totaal verouderd is, en vooral de zeer belangrijke boeken van Prof. François, doch zelfs deze laatste werken werden aan onze universiteiten en in onze diplomatieke milieu's al te weinig gebruikt.

Het is nog maar sedert korte tijd dat wij door het uitmuntend boek van Prof. P. Van Bogaert der Gentse universiteit « Beginnselen van het Volkenrecht » ook in Vlaanderen een volledig leerboek van het internationaal publiekrecht hebben gekregen, dat voldoet aan al de vereisten van deze zo belangrijke wetenschap.

Thans heeft Prof. F. Van Goethem, die ons onlangs nog een beknopt overzicht had geschonken van de nieuwe wegen in de internationale orde, in samenwerking met Dr. jur. E. Suy, een beknopt handboek van het volkenrecht uitgegeven, dat aan de studenten een uitstekend overzicht geeft van dit vak en dat ook voor niet-juristen een uiterst nuttige leidraad zal zijn voor het volgen van de actualiteit bij de internationale verhoudingen.

Dat Prof. Van Goethem, met zijn uitgebreide ondervinding en zijn groot pedagogisch talent, dit boek heeft geschreven in samenwerking met Dr. Eric Suy, is uiterst gelukkig te noemen. De Heer Suy heeft zich nog zopas onderscheiden door de uitgave van een zeer belangrijke monografie betreffende het volkenrecht « Les actes juridiques unilatéraux en droit international public », die verscheen in de befaamde « Bibliothèque internationale » der universiteit van Parijs en met een voorrede voorzien werd door de bekende Geneefse professor Paul Guggenheim.

Het is de auteurs er hoofdzakelijk om te doen geweest de zeer ingewikkelde verhoudingen tussen de staten op de meest eenvoudige en de meest klare wijze uiteen te zetten, de klemtoon te leggen op de algemene beginselen, zakelijke en duidelijke bepalingen te geven en het werk aantrekkelijk te maken door de stof overvloedig te illustreren met sprekende voorbeelden uit de internationale praktijk.

Dit doel hebben zij op uitmuntende wijze verwezenlijkt.

Het volkenrecht ondergaat in de laatste jaren een zo snelle evolutie, de nieuwe vormen van internationaal verkeer zijn zo menigvuldig en de internationale organismen ontstaan in zo groot getal, dat het steeds een genoege is in een werk zoals dit het essentiële te vinden van de tegenwoordige stand van zaken en het oneindig terrein van het internationaal publiekrecht eens rustig in vogelvlucht te kunnen overschouwen. Daartoe geeft het boek ons ten overvloede de gelegenheid.

Na een reeks inleidende begrippen, waarin door de auteurs wordt uitgeweid over het internationaal gemeenschapsleven, de grondopvattingen aangaande het volkenrecht en de grondslagen ervan, wordt in een eerste deel de studie ondernomen van de rechtssubjecten, waarvan het geheel wordt samengevat onder de

titel «De personele Volkenrechtelijke geldigheids-sfeer», terwijl onder de benaming «De Volkenrechtelijke geldigheidssfeer in de tijd» de stof wordt bewerkt van de bronnen van het internationaal publiekrecht, de gewoonte, het verdrag met de vele modaliteiten betreffende de vorm, de geldigheid, de interpretatie en de werking ervan en verder de algemene rechtsbeginselen, de rechtspraak en de rechtsleer.

In het tweede del van het werk wordt onderzocht hoe de geldigheidssferen van de staten door het volkenrecht worden afgebakend. Eerst in de tijd (ontstaan, ondergang, continuïteit en opvolging der staten), verder in de ruimte, namelijk het verwerven en het verlies van staatsgebied, de grenzen, de territoriale zee en het luchtruim, de beperkingen aan de territoriale soevereiniteit, waarbij het internationaal verkeersrecht en de internationale erfdiensbaarheden besproken worden, en dan verder de volle zee.

De nationaliteit van personen, schepen en vliegtuigen, het vreemdelingenrecht met de uitwijzing, de uitlevering en het asielerrecht en de jurisdictie over schepen, worden gegroepeerd onder de benaming «De personele geldigheidssfeer van de Staten».

Zeër belangrijk is het daaropvolgend hoofdstuk dat handelt over de aansprakelijkheid van de staten, waarbij het essentiële gezegd wordt over de aansprakelijkheid van de staat voor de handelingen van zijn organen en dan verder over het diplomatiek beschermrecht en de gevolgen van een onrechtmatige handeling, het herstel en de sancties.

Het deel dat gewijd is aan de organen van het internationaal verkeer bespreekt de toestand van staats-hoofden, ministers van buitenlandse zaken, alsook het diplomatiek en consulaire verkeer, terwijl een afzonderlijk deel betrekking heeft op de organisatie van de internationale gemeenschap, waarbij zowel de organismen met universeel karakter als de internationale regionale organismen worden ontleed.

Het laatste hoofdstuk handelt over de regeling der internationale geschillen, het weze op vreedzame wijze, het weze door geweld.

Dit zeer kort overzicht van de inhoud van het boek laat reeds onmiddellijk blijken op welke originele wijze de samenhang van de stof door de auteurs werd opgevat. In vele werken over internationaal publiekrecht wordt al te weinig gezocht naar systematisering. Enkele vaste hoofdstukken komen traditioneel in de meeste werken terug, maar men heeft steeds het gevoel dat de samenhang ervan zo los is en dat men tevergeefs zoekt naar een algemene lijn, die het geheel omvat, zodat al de onderdelen logisch en redelijk een gevoeglijk onderdak krijgen. Op dit gebied hebben Prof. Van Goethem en Dr. Suy met dit boek een zeer oorspronkelijke prestatie geleverd en de indeling, die door hen wordt voorgesteld kan werkelijk bogen op bijzondere verdiensten van systematiek. Dit alleen reeds geeft aan het boek een zeer te waarderen wetenschappelijke betekenis.

Daarnaast zal niet gemakkelijk, in een vreemde taal, een inleiding kunnen gevonden worden die op zo eenvoudige en toch zo degelijke, op zo aangename en toch zo betrouwbare wijze studenten en belangstellenden het essentiële zal bijbrengen om hen in het volkenrecht wegwijst te maken.

Naast een literatuuropgave, waarin de belangrijkste werken uit meerdere landen en de bijzonderste tijdschriften, alsook de uitgaven van verdragen en de verzamelingen van rechtspraak vermeld worden, geeft het boek als bijlage de tekst van het Handvest der Verenigde Naties en van het Statuut van het Internationaal Gerechtshof, onontbeerlijke studie-elementen.

In hun slotbeschouwingen wijzen de auteurs op enkele algemene tendensen die zich in het moderne volkenrecht voordoen, namelijk de steeds grotere uitbreiding van het verdragsrecht, de oprichting van internationale organismen, waardoor men geleidelijk komt tot het ontstaan van een nieuwe rechtsorde, namelijk het internationaal administratief recht. Verder wordt nog de aandacht gevestigd op de plaats die meer en meer in het huidige volkenrecht aan het individu wordt ingeruimd, terwijl de schrijvers betreuren dat, niet tegenstaande de vele pogingen, die gedaan werden om de verplichting tot vreedzame regeling der internationale geschillen op te leggen, deze nog steeds zeer gebrekkig blijft.

Dit voortreffelijk boek zal voorzeker een groot succes kennen en zal ongetwijfeld nog meerdere uitgaven beleven waarbij de auteurs het steeds zullen kunnen aanpassen aan de zeer snelle volkenrechtelijke evolutie.

René Victor.

BALIELEVEN

Voorzorgskas voor Advocaten

De Voorzorgskas voor Advocaten zond aan haar leden onderstaand rondschriven.

Geacht Lid,

De Raad van Beheer van de Voorzorgskas voor Advocaten verzoekt u de algemene statutaire vergadering van de Kas te willen bijwonen die zal gehouden worden op zaterdag 11 april 1964, te 14.30 u., in het Paleis van Justitie te Brussel, in de zittingszaal van de Eerste Kamer van het Hof van Beroep.

D a g o r d e :

1. Goedkeuring van het proces-verbaal van de gewone algemene vergadering van 27 april 1963.
2. Verslag van de Raad van Beheer.
3. Goedkeuring van de rekeningen van het dienstjaar 1963 en voordracht van de begroting voor het komende dienstjaar.
4. Ontlasting van de beheerders.
5. Gedeeltelijke vernieuwing van de Raad van Beheer (artikel 18 der Statuten) door de vervanging van een beheerder.
6. Verslag betreffende de activiteit van het raadgevend comité «pensioenen».
7. Allerlei.

De Leden van de vereniging die verhinderd zouden zijn de vergadering bij te wonen en die wensen zich te laten vertegenwoordigen, kunnen daartoe een volmacht verlenen aan een ander lid. Deze volmacht moet geen bijzondere vorm hebben en kan afgegeven worden aan het bureau van de vergadering.

Het getal stemmen waarover een mandataris kan beschikken is beperkt tot tien (artikel 32 van de Statuten).

Wij rekenen op uw aanwezigheid en bieden u, Geacht Lid, de betuiging van onze konfraternale gevoelens aan.

Voor de Raad van Beheer,
De Voorzitter,
Mr. R. VAN ROYE.

Conferentie van de Jonge Balie Brugge

De Conferentie van de Jonge Balie Brugge kondigt aan dat er een voordracht zal gehouden worden op woensdag 25 maart a.s. te 18 uur in de zaal van de Orde der Advocaten, Gerechtsgebouw te Brugge, door de Heer P. Vermeylen, Minister van Justitie, die zal spreken over de « Gerechtelijke Hervorming ».

ERRATUM

In het hoofdartikel van vorige week « Jacob t/Eichman-Argoud » van de hand van de Heer B. De Schutter, zijn enkele kleine vergissingen geslopen.

Het betreft :

kol. 1448, nr. 12, tussen lijn 4 en 5 inschakelen :

...andere mogendheid. Deze individuen hebben geen...

kol. 1455, nr 23, par. 4, lees :

...onvrijwillige verschijning... i.p.v. vrijwillige.

Onze lezers zullen wel de nodige wijzigingen willen aanbrengen.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad, Jrg. 1964 - nr. 11 :

S. Royer, Visby Rules en Himalaya. — H. E. Schaffer, Eenvormig Internationaal kooprecht II (slot). — A. P. Funke, « De beschikking der rechtbank is niet vatbaar voor verzet » (art. 989, lid 1, Exequatur-ontwerp). — H. F. W. Luiking, Hoger beroep op uitspra-

ken van de Raad voor de Scheepvaart en op die van de Raad voor de Luchtvaart. — M. A. M. Verstegen, Volkenrechtelijke verwarring rond de « Veronica » en het « T.V.-platform ». — J. Rozemond, Terugrekeningstermijnen ?

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, Jrg. 1964 - nr. 4805 :

J. Rombach, Wenselijke wettelijke voorkeursrechten bij scheiding en inboedelverdeling. — G. A. Jansen op de Haar, Echtscheidingsrecht.

Journal des Tribunaux, Jrg. 1964 - nr. 4440 :

M. Cornil, La sécurité sociale ou l'anti-responsabilité. — M. Taquet et J. Degrez, La loi du 31 août 1963 relative à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants.

Revue de Droit Pénal et de Criminologie, Jrg. 1964 - nr. 5 :

M. Ancel, Le problème de la peine de mort. — J. Joos et M. C. Debuyst, De l'enfant voleur au récidiviste. — D. Szabo, Chronique canadienne.

Jurisprudence du Port d'Anvers, Jrg. 1964 - nr. 108 :

Abordage. — Affrètement maritime.

Recueil Général de l'Enregistrement et du Notariat, Jrg. 1964 - nr. 20734 :

M. Donnay, Introduction à l'étude des droits d'enregistrement.

Recueil Dalloz, Jrg. 1964 - nr. 11 (Parijs) :

B. Rouyer-Hameray, Le privilège des fournisseurs des entrepreneurs de travaux publics.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"